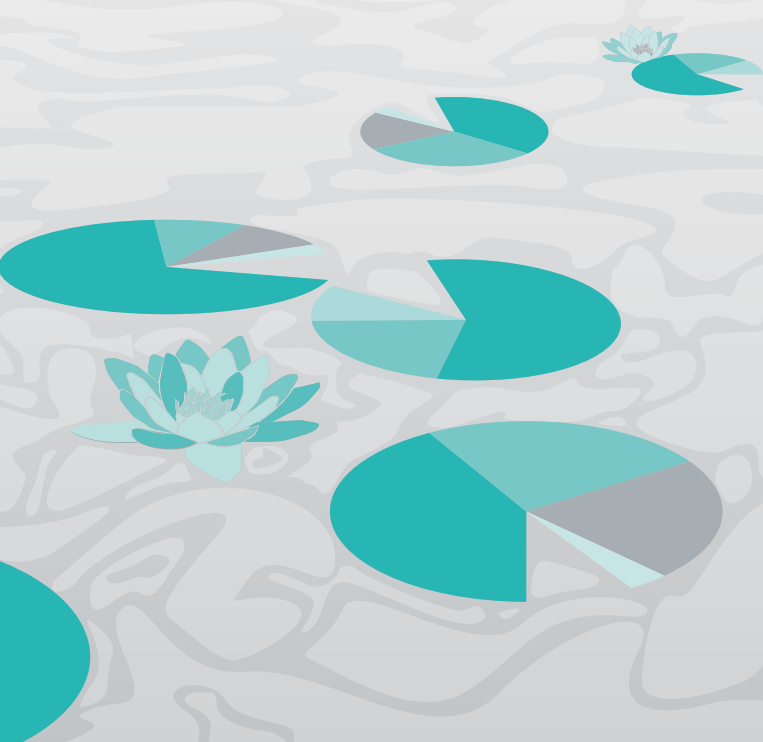
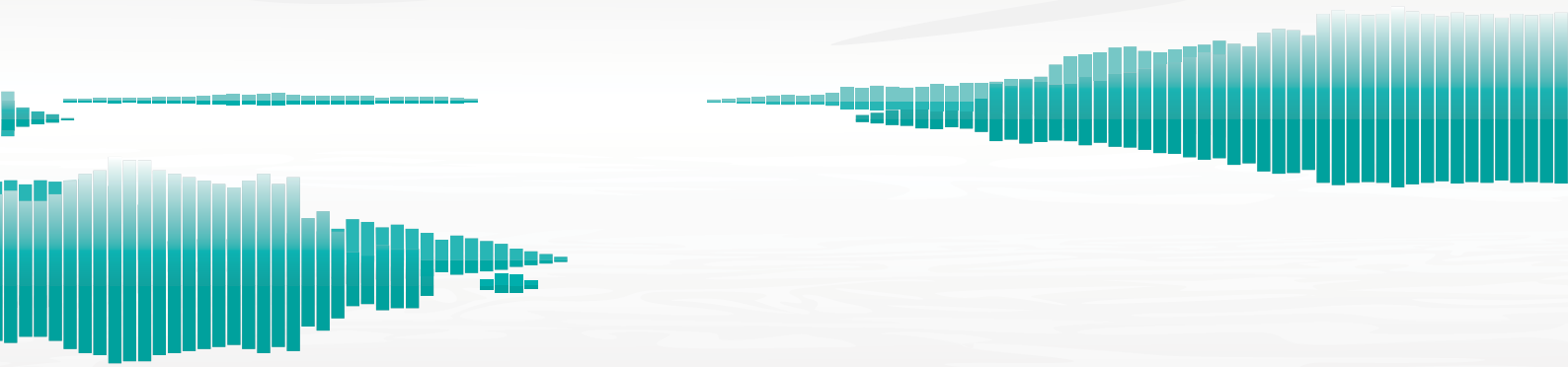

VUOSIKERTOMUS
2011

Sisältö

- 2 Sammon henkivakuutus
- 3 Avaintietoja Sammon henkivakuutuksesta
- 4 Toimitusjohtajan katsaus

Tilinpäätös

- 6–11 Toimintakertomus
- 12 Konsernituloslaskelma
- 13 Emoyhtiön tuloslaskelma
- 14–15 Konsernitase
- 16–17 Emoyhtiön tase
- 18 Rahoituslaskelma

Liitetiedot

- 19–21 Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet
- 22 Vakuutusmaksutulo
Maksetut korvaukset
Lisäedut
- 23 Kokonaisliikekulut toiminnoittain
- 23–24 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely
- 24–25 Emoyhtiön sijoitusten käypä arvo ja arvostusero
- 25–27 Konsernin/emoyhtiön osakkeet ja osuudet
- 28–29 Konsernin ja emoyhtiön oman pääoman muutoslaskelma
- 29 Takuupääoman jaottelu
- 30 Vastuut
- 31 Emoyhtiön tunnusluvut
- 33 Tunnuslukujen laskentakaavat
- 34 Tilintarkastuskertomus
- 35–39 Kalevan riskienhallinnan liitetiedot

- 40 Hallintoneuvosto
Hallintoneuvoston lausunto
- 41 Hallitus
Tilintarkastajat
- 42 Luottamusmiehet
Kalevan takuupääoman omistajat
- 43 Ostaisitko henkivakuutuksen netistä?
- 44 Kalevan hallituksen hyväksymät säästövakuutusten lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet

SAMMON HENKIVAKUUTUS

Sammon kotimaisen henkivakuutuksen muodostavat Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö (Mandatum Life) ja Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva. Yhtiöillä on hoidossaan yhteensä noin 700 000 suomalaisen vapaaehtoinen henki- tai eläkevakuutusurva sekä lähes neljännes alan yhteenlasketuista 32 miljardin euron vakuutus-säästöistä.

Henkivakuutusten tarjonta säästäjä- ja sijoittaja-asiakkaille sekä riskihen- kivakuuttaminen on olennainen osa Sampo-konsernin strategiaa. Tärkeällä painopistealueella tarjotaan kattavia kokonaispalveluja varallisuuden kas- vattamiseen, eläkeiikaan varautumi- seen, yritysten henkilöstön sitouttami- seen sekä henkilöriskien hallintaan. Näistä palveluista henkilöasiakkaille, yrityksille ja yhteisöille vastaa Sampo Oyj:n tytäryhtiö Mandatum Life.

Vaativimmat yritysten, yhteisöjen ja sijoittajien vakuutusratkaisut hoide-

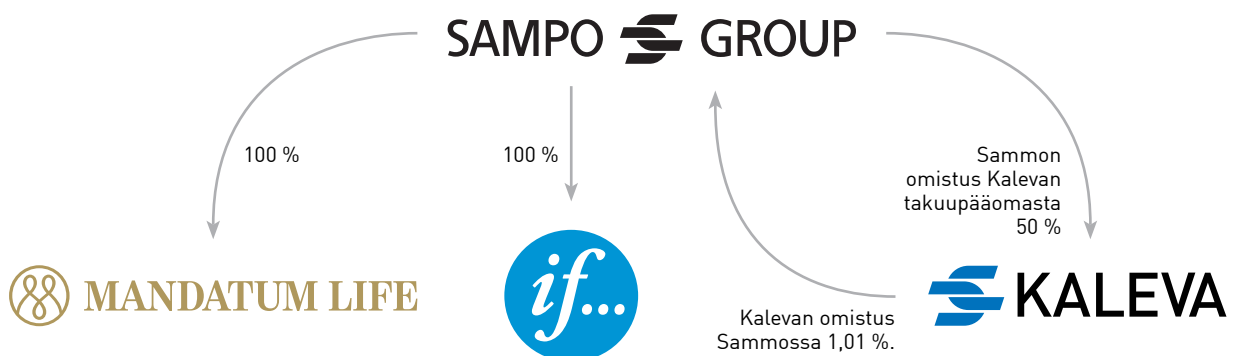
taan Mandatum Lifen omien asiantun- tijoiden toimesta. Uusia vakuutusel- lisen varainhoidon tuotteita ja niiden myyntiä varten on rekrytoitu lähes 60 alan ammattilaista. Yritysten palvelus- sa Mandatum Lifen myyntihenkilöstöä avustavat If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n (If) ja Sampo Pankin alueelliset organi- saatiot. Yksityishenkilöiden vakuutus- ja sijoitusratkaisuihin Sampo Pankin konttoriverkostolla on merkittävä rooli.

Kaleva toimii läheisessä yhteistyössä Mandatum Lifen ja Ifin kanssa. Kaleva keskittyy Ifin palvelukanavien kautta myymään uusia ryhmähenki- ja tapa- turmavakuutuksia yhtiöiden yhteistyö- sopimusten piirissä olevien toimihenki- lö- ja palkansaajajärjestöjen jäsenille. Lisäksi Kaleva hoitaa ennen vuotta 1997 otettuja yksilöllisiä riski- ja säästöhen- kivakuutuksia. Keskinäisenä yhtiönä Kaleva ei kuulu Sampo-konserniin.

Henkivakuutusasiakkaiden käytettä- vissä ovat monipuoliset Internet- ja

puhelinpalvelut. Niiden kautta voi pal- veluavaimilla turvallisesti aloittaa vakuutussäästämisen ja sijoittamisen silloin kun se itselle parhaiten sopii.

Verkon välityksellä voi myös tehdä hen- kivakuutuksiin liittyviä muutoksia ja saada korvausasian vireille. Kaikilla Ifin ja Kalevan yhteistyöjärjestöillä on käytössä extranet-palvelu, jonka avulla jäsenet voivat oman järjestönsä kotisi- vujen kautta tutustua jäsenetuvakuu- tuksiinsa ja ostaa Kalevan myöntämän ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuk- sen. Valtaosa suomalaisista haluaa ostaa henkivakuutuksen netistä. Nyt järjestöjäsenet voivat hankkia koko per- heen henki- ja tapaturmavakuutukset helposti osoitteesta www.henkivakuu- tuskuntoon.fi. Kalevan omat verkkopal- velut toimivat osoitteessa www.kalevavakuutus.fi.

AVAINTIETOJA SAMMON HENKIVAKUUTUKSESTA

Meur	Kaleva		Mandatum Life	
	2011	2010	2011	2010
Vakuutusmaksutulo (omalla vastuulla)	57	57	842	1 097
Sijoitustoiminnan nettotuotot	53	88	-60	630
Maksetut korvaukset (omalla vastuulla)	-121	-131	-800	-765
Vastuuelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	61	75	221	-754
Liikekulut	-8	-7	-79	-75
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	43	81	124	133
Muut tuotot ja kulut	0	0	0	0
Liikevoitto	43	81	124	133
Tasoitusmäärän muutos	-1	0	-1	1
Lisäedut	-26	-86	-6	17
Voitto ennen satunnaisia eriä, varauksia ja veroja	16	-5	117	150
Liikekustannussuhde, %	65	61	105	109
Henkilöstö keskimäärin	19	20	407	364
Vakuutustekninen vastuuelka (omalla vastuulla)	903	938	7 222	7 436
Taseen loppusumma	1 143	1 167	8 104	8 476
Arvostuserot	174	242	368	634
Toimintapääoma	396	449	1 027	1 315
Toimintapääoma-aste, %	626	721	462	576
Vakavaraisuuspääoma	409	462	1 038	1 324
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuelasta, josta on vähennetty tasoitusmäärä ja 75 % sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelasta	46,0	49,9	20,9	25,7

misen pysäyttämiseksi ja velka-asteen kääntämiseksi lasku-uralle. Tällöin joudutaan hankalaan tasapainoiluun välttämättömien menoleikkausten ja talouskasvun turvaamisen kannalta tarpeellisten elvytystoimien välillä.

Kalevalla tyydyttävä vuosi

Kulunut vuosi oli Kalevalle taloudellisesti tyydyttävä. Kirjanpidollinen tulos nousi lähes 16 miljoonaan euroon, ja asiakkaille maksettiin tai varattiin erilaisia lisäetuja 26 miljoonaa euroa. Ilahduttavaa oli se, että palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen jäsenille myytävän Ryhmäsampo Primus -ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksen myynti nousi ennätyskalliseen 41 500 kappaleeseen.

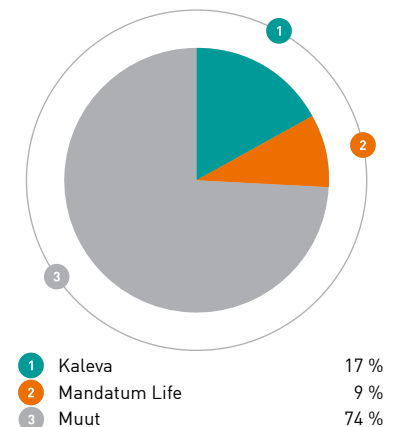
Velkakriisi hermostutti finanssimarkkinat

Euromaiden velkaongelmat eskaloituivat lähes hallitsemattomaksi kriisiksi vuoden 2011 jälkimmäisellä puoliskolla. Tuskastuttavan pitkään jatkuneen, pääosin poliittisen jähkailun jälkeen ensimmäiset lääkkeet kriisiin saatiin vasta tämän vuoden alkupuolella. Tammikuun lopussa valmistunut 25 EU-maan talouskurisopimus määritteli reunaehdot tuleville avustuksille ja avustuskohteille. Kreikan toinen, yhteensä 130 miljardin euron avustuspaketti sijoittajavastuineen saatiin myös aikaiseksi. Tärkeintä oli kuitenkin Euroopan Keskuspankin massiivi-

nen mukaan tulo kriisin taltuttamiseen. Se osti kuluvan vuoden alkukuukausina taseeseensa huomattavia määriä ongelmamaitten lainoja ja varmisti eurooppalaisten pankkien toimintakyvyn tarjoamalla niille runsaat triljoona (tuhat miljardia) euroa rahoitusta kolmeksi vuodeksi vain yhden prosentin korolla.

Tehdyt ratkaisut rauhoittivat finanssimarkkinoita merkittävästi. Pörssikurssit kääntyivät nousuun, ja Italian ja Espanjan lainojen korko kääntyi laskuun kriittiseltä tasolta. Mutta velkakriisi ei ole suinkaan ohi. Nyt tarvitaan lähes kaikissa euromaissa suuria ratkaisuja julkisen talouden velkaantu-

Maksutulon markkinaosuudet
Kotitalouksien riskihenkivakuutus yhteensä 251 Meur

Tuotteen myynti Internetin kautta kak-sinkertaistui. Nettimyyntillä on vielä runsaasti kasvuvaraa, ja se onkin yksi kehittämisen painopisteistä alkaneena vuonna.

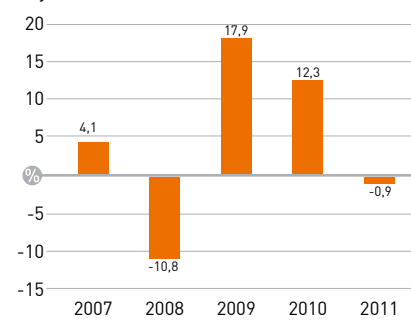
Kalevan kotimaisiin osakkeisiin ja toisaalta yrityslainoihin painottuvan sijoitussalkun tuotto jäi vuonna 2011 vajaan prosentin miinukselle. Vuoden 2012 alkukuukausina osakekurssien nousu on palkinnut Kalevaa, ja maaliskuun lopussa sijoitusten tuotto on jo noussut reiluun viiteen prosenttiin. Sijoitusvuotta on kuitenkin vielä runsaasti jäljellä, ja koko vuoden ennusteiden tekeminen on ennen aikaista.

Sijoitustoiminnan tekee haasteelliseksi velkakriisin aiheuttama vääristynyt tilanne korkomarkkinoilla. Pitkien valtion lainojen tuotto suhteessa riskiin ei ole järkevällä tasolla missään euro-maassa. Yrityslainoissa riski-tuotto-suhde on parempi, mutta ei yleensä riittävä Kalevan kannalta. Hyvien yrityslainojen erittäin suuri kysyntä painaa niiden riskipreemiota alas, ja erääntyvien lainojen tilalle on vaikea löytää uusia yhtiä hyviä.

Vahva vakavaraisuusasema

Kalevan vakavaraisuusasema säilyi vahvana vuoden 2011 aikana niin perinteisten mittarien kuin tulevaa Solvenssi II:n mukaista vakavaraisuuskehikkoa ennakoivin mittarein. Solvenssi II:n yksityiskohtaiset määrittelyt ovat

Kalevan sijoituskannan tuotto
(käyvin arvo)

edelleen viivästyneet, osin varmaan-kin EU-maiden velkariisin johdosta. Vakavaraisuuskehikon ytimenä on tulevien kassavirtojen diskonttaaminen riskittömällä korolla, mikä se sitten nyt ja tulevaisuudessa lieneekään.

Sukupuolineutraalit maksut voimaan vuoden 2012 joulukuussa

Maaliskuun alussa 2011 EU-tuomioistuin antoi tuomion, jonka mukaan sukupuolta ei saa enää 21.12.2012 jälkeen käyttää vakuutusmaksujen tai -etuuksien määrittelyssä. Päätös koskee kaikkia edellä mainitun päivän jälkeen otettuja yksityishenkilöiden henki- ja vahinkovakuutuksia. Yritysten ottamiin vakuutuksiin päätöksellä ei ole käytännössä vaikutusta.

Valmisteilla olevan vakuutusyhtiölain muutoksen mukaan sukupuolineutraalit hinnat ja etuudet tulee toteuttaa

myös vakuutus sopimuslain 19 ja 20a pykälien mukaisissa henki- ja vahinkovakuutuksen uudistuvissa sopimuksissa. Henkivakuutuksista tällaisia ovat kaikki muut vakuutusturvat paitsi kuolemantapausturva. Vanhoihin vakuutuksiin muutokset tulevat seuraavana vuosipäivänä 21.12.2012 jälkeen.

Käytännössä sukupuolineutraaliin hintoihin siirtyminen merkitsee sitä, että naisten maksut nousevat kuolemantapausturvassa ja kaikissa tapaturmavakuutuksissa. Vastaavasti miesten kalliimmat maksut alenevat edellä mainituissa turvakomponenteissa. Ainoastaan sairauskuluvakuutuksessa naisten maksut voivat alentua. Miesten sairauskuluvakuutuksiin tulee puolestaan merkittävä hinnankorotus. Voimakkaasti heikentyneen vahinkosuhteen takia sairauskuluvakuutuksiin on valitettavasti tehtävä myös yleinen hintojen tarkistus.

Kiitos yhteistyöstä

Lopuksi kiitän kaikkia Kalevan asiakkaita yhtiötä kohtaan osoitetusta luottamuksesta. Samalla kiitän myös kaikkia toimihenkilöitä ja asiamiehiä sekä yhteistyöyhtiöitä, jotka ovat aktiivisesti osallistuneet asiakaskuntamme palvelamiseen vuoden 2011 aikana.

Helsinki, maaliskuussa 2012

Matti Rantanen

KESKINÄISEN VAKUUTUSYHTIÖN KALEVAN TOIMINTAKERTOMUS 2011

Alan kehitys kotimaassa

Henkivakuutusmarkkinoiden maksutulo laski lähes kolmanneksen edellisen vuoden ennätystasosta ja oli vajaat 3,3 miljardia euroa (4,8 vuonna 2010). Maksutulon alenemisesta noin miljardi euroa liittyy perustekorkoisiin ryhmäeläkevakuutuksiin ja kapitalisaatiosopimuksiin, joiden maksutuloon sisältyi vuonna 2010 merkittäviä poikkeuksellisia eriä. Sijoitussidonnaisten tuotteiden yhteenlaskettu maksutulo aleni noin 0,5 miljardia euroa. Tähän vaikutti osaltaan vuoden viimeisellä neljänneksellä sijoitusmarkkinoilla kasvanut epävarmuus.

Myös säästömuotoisten vakuutus-ten myynti väheni sekä euroina että kappaleina. Yksilöllisiä eläkevakuutuksia myytiin vain noin 7 700 kappaletta (11 950). Osa henkivakuutusyhtiöistä ei pitkäaikaissäästämistä (PS)

koskevan lainsäädännön seurauksena enää myynyt eläkevakuutuksia yksityishenkilöille. Sijoituspalveluyritysten PS-tuotteiden myynti jäi toisenakin vuonna vaatimattomaksi, noin 10 000 kappaleeseen.

Vuoden 2011 aikana uusia säästöhenkivakuutuksia myytiin noin 33 000 kappaletta (40 000) ja kapitalisaatiosopimuksia noin 6 200 kappaletta (7 800). Maksutulolla mitattuna 90 prosenttia uusista säästömuotoisista vakuutuksista oli sijoitussidonnaisia.

Alan yhteenlasketut vakuutussäästöt pienenevät kertomusvuoden aikana noin kolme prosenttia ja olivat noin 32 miljardia euroa (33). Sijoitussidonnaiset vakuutussäästöt säilyivät ennallaan 13 miljardissa eurossa. Yksityishenkilöillä oli alan vakuutussäästöistä 70 prosenttia.

Yksityishenkilöiden ottamien vakuutusten maksutulo aleni vuodesta 2010 runsaat 13 prosenttia ja oli 2 306 miljoonaa euroa (2 668). Yritysvakuutusten maksutulo lähes puolittui ja oli 946 miljoonaa euroa (2 120), mihin sisältyi eläkevakuutusten vastuunsiirtoja 66 miljoonaa euroa (623). Kotitalouksien osuus alan maksutulosta oli noin 71 prosenttia (56).

Sijoitussidonnaisten tuotteiden yhteenlaskettu maksutulo väheni 18 prosenttia ja oli 2 280 miljoonaa euroa (2 784). Alan maksutulosta sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus nousi 70 prosenttiin (58).

Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaismaksutulo aleni vähentyneen uusmyynnin seurauksena lähes yhdeksän prosenttia ja oli 623 miljoonaa euroa (684).

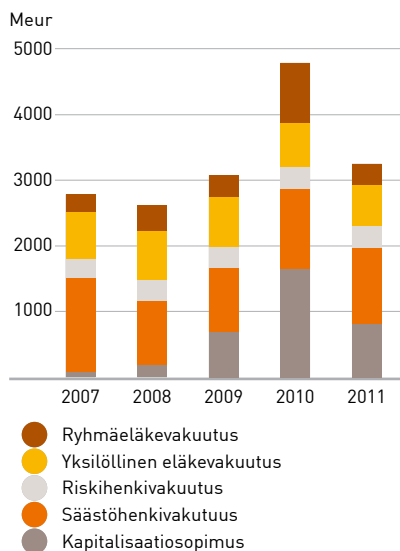
Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaismaksutulo oli 318 miljoonaa euroa (911). Ilman eläkesäätiöiden vastuunsiirtoja ryhmäeläkevakuutuksen maksutulo oli 253 miljoonaa euroa (288).

Riskihenkivakuutusten maksutulo ilman työntekijäin ryhmähenkivakuutusta oli 310 miljoonaa euroa (302). Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksesta kertyi maksutuloa 40 miljoonaa euroa (36).

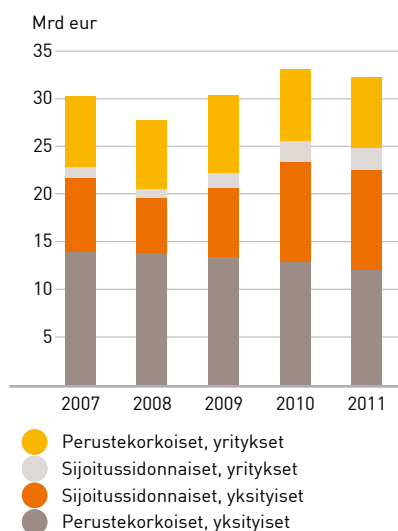
Kaleva-konsernin rakenne

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan konserniin kuului 31.12.2011 emoyhtiön lisäksi viisi suomalaista asunto- ja kiinteistöyhtiötä tytäryhtiöinä sekä osakkuusyhtiönä SaKa Hallikiinteistöt Oy.

Henkivakuutusyhtiöiden ensivakuutuksen maksutulo Suomessa

Henkivakuutussäästöt (Alan kotimainen liike)

Sijoitustoiminta

Kalevan sijoituskannan markkina-arvo oli vuoden 2011 päättyessä 1 292 miljoonaa euroa (1 379). Sijoituksista 61 prosenttia (62) oli korkosijoituksia, lainoja ja talletuksia, 34 prosenttia (33) osakkeita ja sijoituksia pääomarahastoihin sekä 5 prosenttia (5) kiinteistö-sijoituksia. Sijoituskannan jakautuma oli pääosin sijoitussuunnitelmassa asetetun tavoitetilan mukainen.

Kertomusvuoden päättyessä ulkomaisien sijoitusten osuus Kalevan sijoituskannasta oli 47 prosenttia (49), josta noin 18 prosenttia (21) oli tehty euro-maihin. Osakkeista ulkomaisien sijoitusten osuus oli 34 prosenttia (27) ja korkosijoituksista 59 prosenttia (61). Muita kuin euromääräisiä sijoituksia oli vuoden 2011 päättyessä 166 miljoonaa euroa (161). Tästä 55 prosenttia (23) oli suojattu valuuttakurssiriskiltä terminoimalla ja optiostrategioilla.

Sijoitusten arvostuserot olivat tilivuoden päättyessä 174 miljoonaa euroa (242), joista 141 miljoonaa euroa (200) liittyi osakkeisiin.

Kalevan korkosalkun duraatio aleni kertomusvuoden aikana 2,2 vuodesta 1,9 vuoteen. Korkosalkun ns. juokseva

tuotto oli vuoden päättyessä 4,2 (3,8) prosenttia.

Korkosalkun allokaatioissa luottoriskillisten sijoitusten määrä ja osuus säilyi käytännössä muuttumattomana. Vuoden 2011 päättyessä näiden sijoitusten osuus oli 62 prosenttia (61) korkosijoituksista. Luottoriskillisten sijoitusten pääpaino on edelleen pohjoismaisten yritysten ja pankkien liikkeeseen laske-missa lainoissa. Valtioiden liikkeeseen laskemien lainojen osuus pienentyi ja oli kertomusvuoden lopussa 48 miljoonaa euroa (71). Kalevalla ei ole sijoituksia ns. ongelmamaiden lainoihin. Rahamarkkinasijoitusten paino aleni kertomusvuonna 23 prosenttiin (29) korkosijoituksista.

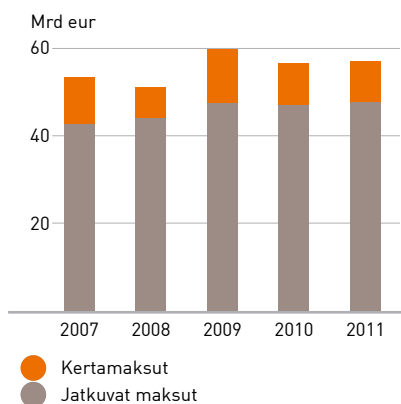
Kalevan suorien kiinteistö-sijoitusten käypä arvo vuoden 2011 lopussa oli 41 miljoonaa euroa (44). Lisäksi kiinteistö-rahastoihin oli sijoitettuna 12 miljoonaa euroa (10). Koko kiinteistö-sijoitussalkun tuotto arvonmuutokset ja myyntivoitot mukaan lukien oli 8,9 prosenttia (10,3). Kiinteistömyynnit paransivat tulosta.

Vuoden 2011 päättyessä Sampo Oyj oli 109 miljoonan euron (123) markkina-arvolla Kalevan ylivoimaisesti suurin osakeomistus ja yksittäinen sijoitus. Kertomusvuoden keväällä Sampo-omistusta kevennettiin noin 460 000 A-osakkeella.

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmalla oli 52,7 miljoonaa euroa (87,8). Tuottoihin sisältyy myyntivoittoja 34,3 miljoonaa euroa (28,2), osinkotuottoja 19,3 miljoonaa euroa (13,6) sekä arvonlennusten palautuksia 2,5 miljoonaa euroa (10,9). Vuoden 2011 sijoitustoiminnan kuluihin sisältyy arvonlennuksia, poistoja ja myyntitappioita 30,8 miljoonaa euroa (4,5).

Kalevan sijoituskannan tuotto oli - 0,9 prosenttia (12,3) käyvin arvo-in lasketuna. Keskimääräiselle sitoutuneelle pääomalle tuotoksi muodostui -1,0 prosenttia. Parhaiten tuottivat kiinteistö-sijoitukset ja pääomarahastot.

Kalevan maksutulo

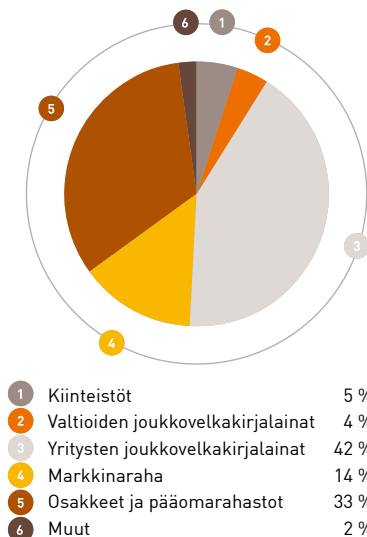
TOIMINNAN TULOS

Vakuutusmaksutulo

Kalevan kokonaismaksutulo oli kertomusvuonna 57,0 miljoonaa euroa (56,5), josta yksilöllisen henkivakuutuksen osuus oli 37,0 miljoonaa euroa (36,2) ja muun kuin työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen osuus 19,4 miljoonaa euroa (19,7). Jatkuvia maksuja kirjattiin päättyneenä vuonna edellisen vuoden tapaan 47 miljoonaa euroa. Koko Kalevan maksutulo liittyy laskuperuste-korolliseen liikkeeseen tai riskihen-kivakuutuksiin.

Kotitalouksien riskihen-kivakuuttajana Kaleva oli alan toiseksi suurin 16,7 prosentin (16,6) markkinaosuudellaan. Toiminnan painopistealueella, palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmähenkivakuuttajana, Kaleva on selvä markkinajohtaja reilusti yli 50 prosentin osuudellaan. Järjestöjen jäsenille räätälöidyn ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksen, Ryhmäsampo Primuksen, myynti ylitti aikaisemmat ennätykset ja oli 41 500 kappaletta (38 400).

Kalevan sijoituskanta 31.12.2011 Käyvin arvo-in 1 292 Meur

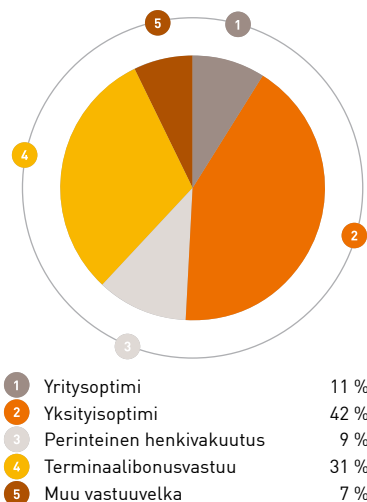
Vastuuelka, asiakashyvitykset

Kalevan vastuuelka oli kertomusvuoden päättyessä 903 miljoonaa euroa (938), josta korvausvastuun osuus oli 47 miljoonaa euroa (46). Korvausvastuuseen sisältyy 14 miljoonan euron (13) suuruinen tasoitusmäärä. Vastuuelka on laskettu samaa 4,5 prosentin korkoa käyttäen kuin vakuutusmaksut.

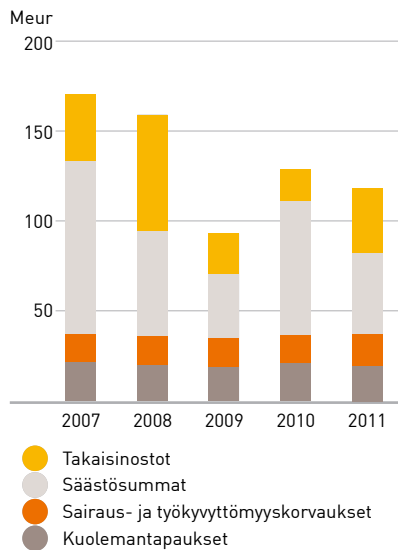
Vakuutusmaksuvastuuseen on varattu säästövakuutusten päättyessä maksettavia lisäetuja varten 277,2 miljoonaa euroa (290,5). Sijoitusmarkkinoiden epäsuotuisan kehityksen seurauksena tätä varausta pienennettiin elokuun lopulla hallituksen päätöksellä noin 36 miljoonalla eurolla.

Vakuutussäästöille ei vuodelta 2011 annettu asiakashyvitystä. Myös jatkossa asiakashyvitysten jakaminen on epätodennäköistä. Niiden sijaan vakuutussäästöjen lisäedut annetaan vakuutusten päätyttyä maksettavina lisäetuina.

Kalevan vastuuelka 31.12.2011

Kalevan maksetut korvaukset

Korvauskulut

Kalevan korvauskulut olivat yhteensä 122,4 miljoonaa euroa (129,8). Takaisinostojen osuus maksetuista korvauksista oli 36,4 miljoonaa euroa (18,1).

Maksettuihin korvauksiin sisältyy säästövakuutusten lisäetujärjestelmän mukaisia vakuutuksen päättyessä määräytyviä lisäetuja yhteensä 33,2 miljoonaa euroa (40,9). Lisäeduista 20 miljoonaa euroa maksettiin sopimuksen mukaan erääntyneille säästösommille. Vakuutuksen päättyessä maksettava lisäetu korotti maksettavia säästösommia keskimäärin 82 prosentilla (83).

Riskiliikkeen tulos oli sairauskulu- vakuutuksia lukuun ottamatta hyvä, ja henkivakuutusyhtiöiden käyttämä vahinkosuhte eli havaittu riskimeno suhteessa perustemenoon oli 67 prosenttia (66) ennen lisäetujen antamista.

Sairaus- ja työkyvyttömyyskorvauksia maksettiin yhteensä 17,5 miljoonaa euroa (15,7) ja kuolemantapauskorvauksia 19,5 miljoonaa euroa (21,0).

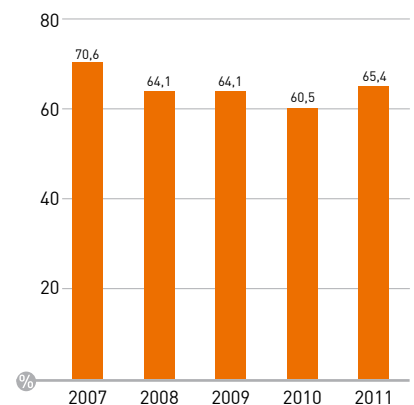
Liikekulut, henkilöstö

Tuloslaskelmaan kirjatut liikekulut olivat 7,5 miljoonaa euroa (7,2). Oikeamman kuvan kustannuskehityksestä saa, kun edellä oleviin lukuihin lisätään korvauskuluihin kirjattavat korvausten käsittelykulut. Näin lasketut liikekustannukset olivat 9,9 miljoonaa euroa (9,3).

Kalevan konsernin palveluksessa oli vuonna 2011 keskimäärin 19 henkilöä (20) kokoaikaisiksi työntekijöiksi muunnettuna.

Vakuutuksista perityt kustannuserät riittivät hyvin kattamaan toiminnasta aiheutuneet liikekulut. Liikekustannussuhde oli kertomusvuonna 65,4 prosenttia (60,5). Nykyisen laajuisella liiketoiminnalla myös pidemmällä aikavälillä Kalevan kustannusliikkeen arvioidaan olevan ylijäämäinen.

Kalevan liikekustannussuhde

Tulos ja vakavaraisuus

Kalevan konsernin taloudellinen tulos vuonna 2011 oli tyydyttävä. Tulos verojen jälkeen oli konsernissa 15,8 miljoonaa euroa (-4,3).

Emoyhtiön tilikauden tulos oli 15,9 miljoonaa euroa (-4,4). Tilikautena maksetut tai varatut lisäedut pienensivät emoyhtiön tulosta 25,8 miljoonalla eurolla (85,6). Kokonaistulos käyvin arvoihin oli arvostuserojen vähentymisestä johtuen -23,7 miljoonaa euroa (152,2).

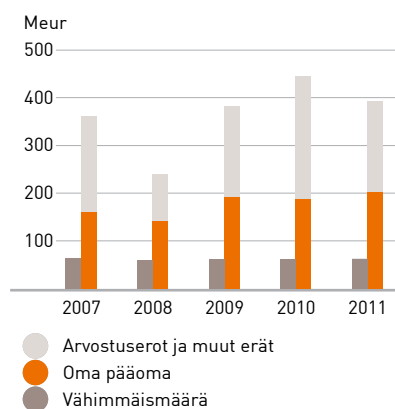
Emoyhtiö teki tilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot, kuitenkin enintään elinkeinoverolain sallimat enimmäispoistot. Tehdyt poistot olivat yhteensä 0,4 miljoonaa euroa. Poistoero ja samalla myös varausten kokonaismäärä oli tilinpäätöksessä 1,9 miljoonaa euroa.

Kalevan vakavaraisuus säilyi kertomusvuonna vahvana. Toimintapääoma oli tilinpäätöksessä 396 miljoonaa euroa (449), joka on yli kuusinkertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden. Yhtiön vakavaraisuuspääoma eli toimintapääoma lisättyä tasoitust määrällä oli 409 miljoonaa euroa (462). Vakavaraisuuspääoma oli siten 46,0 prosenttia (49,9) omalla vastuulla olevasta vastuuvälästä, josta on vähennetty tasoitust määrä. Vuoden 2011 päättyessä Kaleva täytti vakavaraisuusaseman ennakoivan valvonnan perusvaatimustestin ja jatkuvuusvaatimustestin toimintapääomavaatimukset noin 3,5-kertaisesti.

Kalevan konsernin taseen loppusumma oli 1 141 miljoonaa euroa (1 165) ja oma pääoma 203,7 miljoonaa euroa (188,7).

Kalevan toimintapääoma

Toimintapääoma on yhtiön varallisuus vähennettynä veloilla.

Tulevaisuuden näkymät

Kalevan toiminta painottuu palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksiin. Järjestöjen jäsenille räätälöidyn tuotteen, Ryhmäsampo Primuksen, myyntiin uskotaan jatkuvan vilkkaana myös alkaneena vuonna. Erityisesti Internetin kautta tapahtuva myynti kasvattanee osuuttaan merkittävästi lähivuosina.

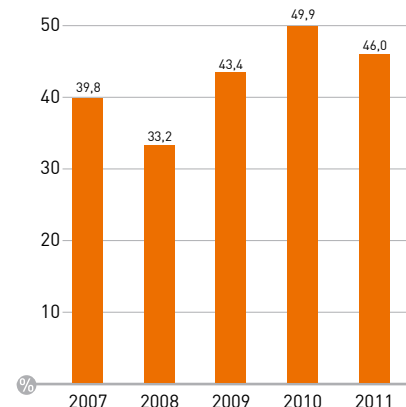
EU-tuomioistuin päätti 1.3.2011, että jäsenvaltioille tasa-arvodirektiivissä vuonna 2004 annettu mahdollisuus sallia tilastotietoihin perustuva sukupuolen käyttö vakuutusmaksujen ja etuuksien määräämisessä poistuu 21.12.2012. Kalevan nykyisissä riskimaksuperusteissa sukupuolella on merkittävä vaikutus, ja lähes kaikki riskihenkivakuutukset jouduttaneen hinnoittelemaan uudelleen – myös olemassa olevan vakuutuskannan osalta kuolemantapausturvaa lukuun ottamatta.

EU:n uusi vakavaraisuutta koskeva sääntely, niin sanottu Solvenssi II, tulee voimaan asteittain. Ensimmäinen vaihe tulee käyttöön vuonna 2013. Uudet vakavaraisuusvaatimukset eivät normaalin tämän hetkisen sisällön perusteella aiheuttane ongelmia Kalevalle. Sen sijaan Solvenssi II:n edellyttämä seikkaperäinen dokumentointi ja erittäin kattava viranomaisraportointi vaativat vielä paljon työtä yhtiössä.

Kalevan vahva vakavaraisuusasema, kustannustehokas toimintamalli sekä hyvä sijoituskanta mahdollistanevat yhtiön harjoittaman liiketoiminnan menestyksekkään hoitamisen myös tulevaisuudessa.

Kalevan vakavaraisuusaste

Vakavaraisuuspääoman suhde vastuuvälään(pl. tasoitust määrä)

Riskienhallinta

Kalevan riskit muodostuvat vakuutus-teknisistä riskeistä, markkinariskeistä, vastapuoliriskeistä, erilaisten sisäisten prosessien riskeistä eli operatiivisista riskeistä, juridisista ja compliance-riskeistä sekä maine- ja liiketoimintariskeistä.

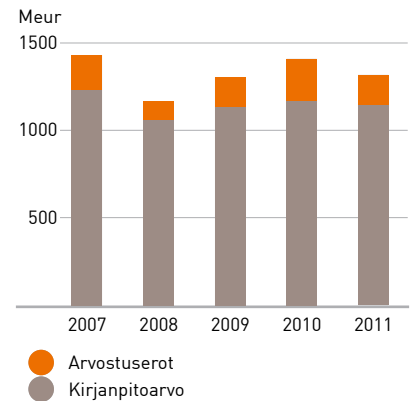
Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain koko yhtiön riskejä käsittelevän riskienhallintasuunnitelman, jonka laajuus on määritelty muun muassa Finanssivalvonnan määräyksissä. Riskienhallintasuunnitelmaan liittyy kiinteästi toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi laadittu jatkuvuussuunnitelma, jota ylläpidetään ja testataan säännöllisesti. Jatkuvuussuunnitelma sisältää myös poikkeusolojen varautumissuunnitelman.

Riskeistä ja riskienhallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Kalevan riskienhallinnan yleiset periaatteet, riskienhallinnan vastuu ja valvonta, organisointi sekä prosessit ja riskit.

Yhtiön hallinto

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 3.5.2011 hallintoneuvoston jäsenmääräksi vahvistettiin 23. Erovuoroisista hallintoneuvoston jäsenistä valittiin uudelleen Matti Apunen, Teemu Lehtinen, Lauri Lyly, Maija Pihlajamäki ja Jorma Terentjeff. Hallintoneuvoston uusiksi jäseniksi valittiin Suomen Ekonomiliitto SEFE ry:n sijoitusasiantuntija Jarmo Hietanen, Uusi Insinööriliitto UIL ry:n puheenjohtaja Pertti Porokari, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry:n puheenjohtaja Olli Luukkainen eroa pyytäneen Erkki Kangasniemen tilalle ja SOK:n markkinointijohtaja Risto Niemelä eroa pyytäneen Paavo Moilasen tilalle.

Kalevan tase käyvin arvoin

Olli Luukkaisen ja Risto Niemelän toimikaudet kestävät hallintoneuvostosta eronneiden Erkki Kangasniemen ja Paavo Moilasen jäljellä olevien toimikausien loppuun eli vuoden 2012 yhtiökokoukseen asti. Kaikkien muiden valittujen toimikausi kestää kolme vuotta eli 2014 pidettävään varsinaiseen yhtiökokoukseen asti.

Hallintoneuvosto valitsi 11.10.2011 pitämässään kokouksessa puheenjohtajakseen puheenjohtaja Lauri Lylyn ja varapuheenjohtajaksi puheenjohtaja Antti Palolan seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävään vaaliin saakka.

Hallintoneuvosto päätti hallituksen jäsenten lukumääräksi viisi. Erovuorossa ollut hallituksen jäsen Paula Salonen valittiin uudelleen kolmivuotiskaudeksi 2012 - 2014.

Hallituksen jäseninä toimivat koko kertomusvuoden ajan konsernijohtaja Kari Stadigh puheenjohtajana, varatoimitusjohtaja Hannu Tarvonen varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä professori Eero O. Kasanen, varatoimitusjohtaja Risto Murto ja johtaja Paula Salonen.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Kalevan konsernin jakokelpoinen vapaa oma pääoma oli tilinpäätöksessä 196 074 396,19 euroa.

Hallitus ehdottaa, että emoyhtiön tilikauden voitto 15 867 495,08 euroa käytetään seuraavasti: Hallituksen käyttövaroihin siirretään 200 000,00 euroa, takuupääomalle maksetaan korkoa 840 000,00 euroa ja varmuusrahastoon siirretään loput 14 827 495,08 euroa.

Jos ehdotus hyväksytään, yhtiön rahastot ovat seuraavat:

Takuupääoma	8 409 396,32	euroa
Pohjarahasto	168 187,93	euroa
Varmuusrahasto	194 316 030,12	euroa
Muut rahastot	202 310,36	euroa
Rahastot yhteensä	203 095 924,73	euroa

Helsingissä 12. päivänä maaliskuuta 2012

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KALEVA

Hallitus

Kari Stadigh
Hallituksen
puheenjohtaja

Hannu Tarvonen
Hallituksen
varapuheenjohtaja

Eero O. Kasanen

Risto Murto

Paula Salonen

Matti Rantanen
Toimitusjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.
Helsingissä 23. päivänä maaliskuuta 2012

Heikki Ilkka
KHT

Kunto Pekkala
KHT

KONSERNITULOSLASKELMA

1000 euroa	2011	2010
Vakuutustekninen laskelma		
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo	57 028	56 522
Jälleenvakuuttajien osuus	-171	-234
	56 856	56 287
Sijoitustoiminnan tuotot	125 854	134 725
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-120 993	-131 254
Jälleenvakuuttajien osuus		34
	-120 993	-131 220
Korvausvastuun muutos	-1 391	1 423
Jälleenvakuuttajien osuus	-27	-33
	-1 419	1 390
	-122 412	-129 831
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Vakuutusmaksuvastuun muutos	36 347	-11 607
Jälleenvakuuttajien osuus		
	36 347	-11 607
Liikekulut	-7 538	-7 151
Sijoitustoiminnan kulut	-73 177	-46 721
VAKUUTUSTEKNINEN TULOS	15 930	-4 297
Muu kuin vakuutustekninen laskelma		
Muut tuotot		
Muut tuotot		
Muut kulut	-2	-2
Osuus osakkuusyritysten voitoista / tappioista	0	1
VOITTO / TAPPIO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	15 928	-4 298
Tuloverot		
Tilikauden verot	-89	-42
Aikaisempien tilikausien verot		
Laskennalliset verot	-5	33
	-94	-9
TILIKAUDEN VOITTO / TAPPIO	15 834	-4 307

1000 euroa	2011	2010
Vakuutustekninen laskelma		
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo	57 028	56 522
Jälleenvakuuttajien osuus	-171	-234
	56 856	56 287
Sijoitustoiminnan tuotot		
	126 558	135 174
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-120 993	-131 254
Jälleenvakuuttajien osuus		34
	-120 993	-131 220
Korvausvastuun muutos	-1 391	1 423
Jälleenvakuuttajien osuus	-27	-33
	-1 419	1 390
	-122 412	-129 831
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Vakuutusmaksuvastuun muutos	36 347	-11 607
Jälleenvakuuttajien osuus		
	36 347	-11 607
Liikekulut		
	-7 538	-7 151
Sijoitustoiminnan kulut		
	-73 833	-47 388
VAKUUTUSTEKNINEN TULOS	15 977	-4 516
Muu kuin vakuutustekninen laskelma		
Muut tuotot		
Muut tuotot		
Muut kulut		
	-2	-2
Tilinpäätössierrot		
Poistoeron muutos	-19	127
Vapaaehtoisten varausten muutos		
Luottotappiovarauksen lisäys/vähennys		
	-19	127
Tuloverot		
	-89	-42
TILIKAUDEN VOITTO / TAPPIO	15 867	-4 432

1000 euroa	2011	2010
VASTAAVAA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	50	78
Muut pitkävaikutteiset menot	189	350
	238	428
SIJOITUKSET		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	31 255	32 875
Sijoitukset osakkuusryityksissä		
Osakkeet ja osuudet	4	4
Lainasaamiset	12 789	10 869
	12 793	10 873
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	367 253	316 808
Rahoitusmarkkinavälineet	706 334	755 866
Muut lainasaamiset	665	839
Talletukset		20 000
	1 074 252	1 093 512
	1 118 301	1 137 261
SAAMISET		
Ensivakuutustoiminnasta		
Jälleenvakuutustoiminnasta	93	87
Muut saamiset	879	1 170
	972	1 257
MUU OMAISUUS		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	22	12
Muut aineelliset hyödykkeet	52	52
	74	64
Rahat ja pankkisaamiset	9 397	11 817
Muu omaisuus		
	9 471	11 881
SIIRTOSAAMISET		
Korot ja vuokrat	11 789	12 980
Muut siirtosaamiset	454	1 257
	12 243	14 238
	1 141 224	1 165 064

1000 euroa	2011	2010
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Takuupääoma	8 409	8 409
Pohjarahasto	168	168
Arvonkorotusrahasto	841	841
Varmuusrahasto	179 489	184 761
Muut rahastot	2	12
Edellisten tilikausien voitto / tappio	-1 063	-1 224
Tilikauden voitto	15 834	-4 307
	203 680	188 660
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA		
Vakuutusmaksuvastuu	856 045	892 391
Jälleenvakuuttajien osuus		
	856 045	892 391
Korvausvastuu	47 342	45 951
Jälleenvakuuttajien osuus	27	
	47 370	45 951
	903 414	938 342
VELAT		
Ensivakuutustoiminnasta	77	79
Jälleenvakuutustoiminnasta	97	112
Muut velat	31 869	36 297
Laskennalliset verovelat	588	619
	32 631	37 107
SIIRTOVELAT	1 499	954
	1 141 224	1 165 064

EMOYHTIÖN TASE

1000 euroa	2011	2010
VASTAAVAA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	50	78
Muut pitkävaikutteiset menot	189	350
	238	428
SIJOITUKSET		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	17 750	18 792
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	11 463	12 007
	29 214	30 800
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja osakkuusyhteisöissä		
Saman konsernin yritykset		
Osakkeet ja osuudet		
Osakkuusyhteisöt		
Osakkeet ja osuudet	4	4
Lainasaamiset	12 789	10 869
	12 793	10 873
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	369 001	318 556
Rahoitusmarkkinavälineet	706 334	755 866
Muut lainasaamiset	665	839
Talletukset		20 000
	1 076 000	1 095 260
	1 118 007	1 136 933
SAAMISET		
Ensivakuutustoiminnasta		
Jälleenvakuutustoiminnasta	93	87
Muut saamiset	2 790	3 050
	2 883	3 137
MUU OMAISUUS		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	22	12
Muut aineelliset hyödykkeet	52	52
	74	64
Rahat ja pankkisaamiset	9 397	11 817
	9 471	11 881
SIIRTOSAAMISET		
Korot ja vuokrat	11 784	12 979
Muut siirtosaamiset	454	1 257
	12 238	14 237
	1 142 837	1 166 615

1000 euroa	2011	2010
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Takuupääoma	8 409	8 409
Pohjarahasto	168	168
Muut rahastot		
Varmuusrahasto	179 489	184 761
Hallituksen käyttövarat	2	12
Edellisten tilikausien voitto		
Tilikauden voitto	15 867	-4 432
	203 936	188 918
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	1 938	1 919
Vapaaehtoiset varaukset		
	1 938	1 919
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA		
Vakuutusmaksuvastuu	856 045	892 391
Jälleenvakuuttajien osuus		
	856 045	892 391
Korvausvastuu	47 342	45 951
Jälleenvakuuttajien osuus	27	
	47 370	45 951
	903 414	938 342
VELAT		
Ensivakuutustoiminnasta	77	79
Jälleenvakuutustoiminnasta	97	112
Muut velat	31 879	36 293
	32 053	36 484
SIIRTOVELAT	1 495	951
	1 142 837	1 166 615

RAHOITUSLASKELMA

1000 euroa	Konserni		Emoyhtiö	
	2011	2010	2011	2010
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA				
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta / voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	15 928	-4 298	15 975	-4 517
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-34 928	10 217	-34 928	10 217
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	27 138	-7 988	27 138	-7 988
Realisoitumattomat kurssivoitot / -tappiot	222	1 396	222	1 396
Suunnitelman mukaiset poistot	387	671	387	671
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	36			
Muut oikaisut	-27 136	-23 649	-27 136	-23 383
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	-18 354	-23 651	-18 342	-23 604
Käyttö pääoman muutos				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	2 227	1 258	2 200	1 592
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	6 100	19 450	6 016	19 352
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	-10 027	-2 943	-10 126	-2 660
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-6 153	-3 422	-6 056	-3 311
Maksetut välittömät verot	-125	-47	-89	-42
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-16 305	-6 412	-16 271	-6 013
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	-16 305	-6 412	-16 271	-6 013
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-717 801	-688 082	-717 835	-688 215
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	712 566	710 654	712 566	710 388
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-31	-66	-31	-66
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-5 266	22 506	-5 300	22 107
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Maksetut osingot / takuupääoman korot ja muu voitonjako	-850	-1 060	-850	-1 060
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-850	-1 060	-850	-1 060
RAHAVAROJEN MUUTOS				
Rahavarat tilikauden alussa	31 817	16 783	31 817	16 783
Rahavarat tilikauden lopussa	9 397	31 817	9 397	31 817
	-22 420	15 034	-22 420	15 034

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. valuuttakurssimuutosten takia.

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu noudattaen vakuutusyhtiölakia, sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antamaa asetusta sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä noudatetaan osakeyhtiö- ja kirjanpitolain säännöksiä ja kirjanpitoasetusta siten kuin vakuutusyhtiölaissa ja STM:n asetuksessa säädetään.

Konsolidointiperiaatteet

Kalevan konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan lisäksi kaikki tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli puolet äänivallasta. Konserniin ei kuulu tytäryhtiöitä, joissa määräysvalta perustuu muuhun kuin äänivaltaan. Konserniin kuuluvat yhtiöt on eritelty liitetiedoissa ja konsernirakenteen muutokset on esitetty toimintakertomuksessa.

Konserniyhtiöiden tilinpäätökset sisällytetään konsernitilinpäätökseen yhteinäisten laskentaperiaatteiden mukaisina.

Konsernitilinpäätös laaditaan emoyhtiön ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien, taseiden ja liitetietojen yhdistelminä. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, keskinäiset saamiset ja velat sekä sisäiset katteet ja voitonjako eliminoidaan.

Vuoden aikana hankitut tytäryhtiöt otetaan mukaan hankintahetkestä lähtien ja myydyt olennaisilta osin luovutushetkeen asti.

Keskinäisen osakeomistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenetelmää. Tytäryhtiöosakkeiden hankintameno ja yhtiöiden hankintahetken oman pääoman erotus kohdistetaan ensisijaisesti tytäryhtiöiden kiinteistöille ja poistetaan niiden poistosuun-

nitelman mukaisesti. Kohdistamaton osuus esitetään konserniliikearvona tai reservinä ja poistetaan taloudellisena vaikutusaikanaan.

Vähemmistöosuudet tytäryhtiöiden tilikauden tuloksesta ja omasta pääomasta esitetään erillisinä erinä tuloslaskelmassa ja taseessa.

Vapaaehtoisten varausten ja poistojen käsittelyä konsernitilinpäätöksessä on selostettu kohdassa verot ja tilinpäätössiirrot.

Osakkuusyritykset

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyrityksenä pääomaosuusmenetelmällä yhtiöt, joissa konsernin osakeomistus ja ääniosuus on 20 – 50 %. Asunto- ja kiinteistöyhtiöitä ei ole yhdistelty osakkuusyrityksenä konsernitilinpäätökseen.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset, saamisluonteiset sijoitukset ja velat on muutettu Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskiurssiin. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän kurssiin, lukuun ottamatta sijoitusomaisuusluonteisia osakkeita, joiden arvostamisessa ei ole eroteltu valuuttakurssin ja markkina-arvon vaikutusta. Saamisten ja sijoitusten valuuttakurssierot esitetään sijoitustoiminnan erissä muut tuotot ja kulut muista sijoituksista.

Arvostus ja jaksotus

Hankintameno sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto kirjataan taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintameno. Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu mm. itse tehtyjä

atk-järjestelmiä sekä vuokrahuoneistojen perusparannuksia.

Kiinteistöosakkeet merkitään taseeseen hankintameno tai sitä alempaan käypään arvoon. Rakennukset ja rakennelmat esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon suuruisina. Käyttöomaisuusluonteisten kiinteistösijoitusten arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden olennaisuuteen ja pysyvyyteen. Joidenkin kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden kirjanpitoarvoihin sisältyy aikaisempina vuosina tehtyjä arvonnkorotuksia.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet kirjataan hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään hankintahinnassaan tai sitä alemmassa käyvässä arvossa, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä. Osakkeet arvostetaan keskihintaperiaatetta käyttäen.

Rahoitusmarkkinavälineisiin luetaan kuuluviksi joukkovelkakirjalainat ja rahamarkkinainstrumentit. Ne kirjataan taseeseen pääsääntöisesti hankintameno määräisinä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintameno välinen erotus jaksotetaan korkotuottoihin vastaeränä niiden hankintameno. Korkotuotot jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotasoon vaihtelusta johtuvilla arvonalentumisilla.

Saamiset ja saamisluonteiset sijoitukset esitetään nimellisarvossa tai sitä alemmassa käyvässä arvossa. Saamisluonteisten sijoitusten pääomiin liittyvät luottotappiot käsitellään arvonalentumisina.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Kirjanpidollisesti ei-suojaavan johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Positiivinen erotus otetaan huomioon vain toimintapääomalaskelmassa. Toimintapääomasta vähennetään niiden johdannaisten enimmäistappio, jotka eivät ole joko kirjanpidollisesti tai taseriskin osalta suojaavia. Enimmäistappio lasketaan Value-At-Risk -menetelmää käyttäen. Operatiivisessa suojaustarkoituksessa tehtyjen valuuttajohdannaisten aiheuttamaa enimmäistappiota ei vähennetä toimintapääomasta siltä osin kuin niiden deltakorjattujen kohde-etuksien käyvät arvot vastaavat valuuttamääräisten käteissijoitusten käypiä arvoja tilinpäätöspäivänä.

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten arvonkorotukset ja niiden oikaisu kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään omana rivinään sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonkorotukset ja niiden peruutukset merkitään sidotussa pääomassa olevaan arvonkorotusrastoon. Aikaisemmin tehdyt arvon alennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan asti.

Sijoitusten kirjanpitoarvon ja liitetiedoissa esitettävän jäljellä olevan hankintamenon erotus muodostuu arvonkorotuksista ja osakkuusyritysten pääomaosuusmenetelmän mukaisista osuuskertymistä.

Poistot

Aineettomista hyödykkeistä, rakennuksista ja niiden ainesosista sekä kalustosta tehdään suunnitelman mukaiset tasapoistot, jotka perustuvat arvioituun taloudelliseen käyttöaikaan. Mikäli arvio poikkeaa tilinpäätöshetkellä aiemmasta arviosta, poistoaikaa muutetaan vastaavasti.

	Vuotta
Aineettomat oikeudet	5
Liikearvo	5-10
Konserniliikearvo ja -reservi	3-10
Muut pitkävaikutteiset menot	3-10
Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	40-60
Teollisuus- ja varastorakennukset	30-50
Rakennusten ainesosat	10-15
Atk-laitteet ja autot	3-5
Muu kalusto	10

Sijoitusomaisuusluonteisten kiinteistöjen rakennuksille kohdistetuista tuloutetuista arvonkorotuksista tehdään vuosittain rakennusten keskimääräistä taloudellista käyttöaikaa vastaava suunnitelman mukainen poisto.

Käyvät arvot

Kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet on jaettu omassa käytössä olevaan ja muussa kuin omassa käytössä olevaan omaisuuteen. Jos kiinteistöomaisuuteen kuuluvasta kohteesta vain osa on yhtiön omassa käytössä, oma käyttö ja muu käyttö määritetään käytettyjen pinta-alojen suhteessa.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden käyvät arvot tarkistetaan neljännesvuosittain. Arviointi on tehty käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta. Jokainen kohde arvioidaan erikseen. Sijoituskiinteistöjen arviot perustuvat kiinteistöistä saadun tai saatavissa olevan nettovuokratuoton määrään ja kiinteistömarkkinoilla vallitseviin tuottovaatimuksiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kohteen sijainti, käyttötarkoitus, erityispiirteet, vuokrasopimusten mukainen nykytuotto ja mahdolliset

arvonnousuodotukset sekä käytetään alalla julkaistuja tilastoja ja ennusteita. Omassa käytössä olevien kiinteistöjen arviot perustuvat kiinteistön ominaisuudet huomioon ottaen markkinoilta saatavissa oleviin vuokratuottoihin ja vallitseviin tuottovaatimuksiin.

Käypiä arvoja laskettaessa julkisen kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden käypänä arvona käytetään niiden tilinpäätöspäivän ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden, joilla ei ole markkina-arvoa, käypänä arvona käytetään mm. jäljellä olevaa hankintamenoa tai todennäköistä luovutushintaa. Muiden vakuutusyhtiöiden osakkeiden käypänä arvona käytetään varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa tai sen puuttuessa substanssiarvoa. Konserniyritysten osakkeiden käypänä arvona käytetään substanssiarvoa, jäljellä olevaa hankintamenoa ja osakkuusyritysten käypänä arvona pääomaosuusmenetelmän mukaista arvoa tai substanssiarvoa.

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alempaa todennäköistä arvoa.

Kulut toiminnoittain

Oman organisaation liikekulut sekä poistot aktivoituista atk-järjestelmistä ja kalustosta kirjataan tuloslaskelmaan toimintokohtaisesti. Osa niistä kohdistetaan suoraan toiminnoille, osa vuosittain tehtävän työaikatutkimuksen perusteella. Näin ollen toimintojen prosentuaalinen osuus vaihtelee vuosittain. Toimintokohtaiset kulut esitetään tuloslaskelmassa liikekuluissa (vakuutusten hankinta- ja hoito- sekä hallintokulut), maksetuissa korvauksissa (korvaustoiminnan hoitokulut), sijoitustoiminnan kuluissa (kiinteistö- ja muun sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut).

Muut tuotot ja kulut

Muissa tuotoissa ja kuluissa esitetään liikearvon ja konserniliikearvon poiston sekä konsernireservin vähennyksen lisäksi erät, joilla on selvä yhteys konsernin varsinaiseen toimintaan.

Verot ja tilinpäätössiirrot

Tuloverot

Tuloslaskelmassa eritellään tuloveroista satunnaisista eristä johtuvat verot. Katsauskauden verot on laskettu verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tuloon perustuen.

Laskennalliset verot

Emoyhtiöllä ei ole olennaisia kirjanpidon ja verotuksen väliaikaisista jaksotuseroista johtuvia eroja.

Konsernitilinpäätöksessä laskennalliset verovelat ja niiden muutokset sisältävät myös konserniyhtiöiden vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista siirretyn osuuden. Verokantana on käytetty tilikautta seuraavan vuoden verokantaa 24,5 prosenttia.

Tilinpäätössiirrot

Suomen kirjanpitoa ja verotusta koskevien säännösten perusteella yhtiöt voivat kirjata tilinpäätökseensä eräitä verovaikutteisia vapaaehtoisia varauksia sekä suunnitelman ylittäviä poistoja. Vapaaehtoisia varauksia käytetään yhtiöiden tilinpäätös- ja verosuunnittelussa. Varausten määrä tai sen muutos eivät kuvaa yhtiöiden riskejä. Vapaaehtoiset varaukset ja suunnitelman mukaisten poistojen ja elinkeinoverotuksessa sallittujen kokonaispoistojen erotus esitetään konserniyhtiöiden omissa tilinpäätöksissä omana eränään tuloslaskelman erässä tilinpäätössiirrot ja kertynyt erotus taseessa tilinpäätössiirtojen kertymänä. Tilinpäätössiirrot ja niiden kertymä esitetään niistä johtuvaa laskennallista verovelkaa vähentämättä.

Konsernitilinpäätöksessä konserniyhtiöiden vapaaehtoiset varaukset mukaan lukien tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus jaetaan konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

Vapaaehtoisista varauksista ja poistoerosta omaan pääomaan sisältyvää määrää ei ole sisällytetty konsernitaseeseen voitonjakokelpoisiin varoihin voitonjaon enimmäismäärää laskettaessa.

Vastuuvelka

Vastuuvelka on jaettu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen sen mukaan onko vakuutustapahtuma sattunut ennen tasepäivää vai myöhemmin. Suurin osa vastuista on diskontattu. Vastuuvelan laskennassa käytetty diskonttauskorko on yhtiön hallituksen hyväksymien laskuperusteiden mukainen ja täyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen n:o 610 vaatimukset.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan ensivakuutuksessa vakuutuskohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan yhtiön ilmoituksen perusteella. Ensivakuutuksen vakuutusmaksuvastuu on diskontattu maksuperusteissa käytetyllä laskuperustekorolla 4,5 prosenttia. Vakuutusmaksuvastuun laskennassa ei ole käytetty zillmeerausta. Säästövakuutuksen päätyttyä määrättyjen lisäetujen vastuuksi on merkitty arvio niiden maksettavasta määrästä säästösummien ja kuolemantapausten yhteydessä vuonna 2012 ja muiden osalta mahdollinen enimmäismäärä takaisinostojen yhteydessä 1.1.2012.

Korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa käytetään diskonttausta. Ensivakuutuksen alkaneiden eläkkeiden korvausvastuu on diskontattu maksuperusteissa käytetyllä laskuperustekorolla 4,5 prosenttia. Vastaanotetun

jälleenvakuutuksen korvausvastuu perustuu antavan yhtiön ilmoitukseen ja arvioon vielä tilittämättä olevasta korvauskulusta.

Henkivakuutuksen kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin. Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Kalevan lisäetujärjestelmä kattaa sekä riski- että säästöhenkivakuutusliikkeen. Riski- ja säästöhenkivakuutusliikkeen ylijäämää palautetaan vakuutuksenottajille korotettujen kuolemantapaussummien ja maksualennusten muodossa. Sijoitustoiminnan tuottoa hyvitetään säästöhenkivakuutuksille laskuperustekorona lisäksi vakuutuksen voimassa ollessa vuosittain päätettävänä asiakashyvityksinä ja vakuutuksen päätyttyä määrättyinä ylimääräisinä lisäetuina.

Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisäetujen antamista vakuutuksenottajille eikä takuupääoman omistajille maksettavaa korkoa.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla. Lisäksi on vakuutusyhtiössä hoidettuja lisäeläketurvajärjestelyjä. Eläkevakuutusmaksut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

1000 euroa	Konserni/Emoyhtiö	
	2011	2010
1 VAKUUTUSMAKSUTULO		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	56 928	56 435
Jälleenvakuutus	99	87
VAKUUTUSMAKSUTULO ENNEN JÄLLEENVAKUUTTAJIEN OSUUTTA	57 028	56 522
ENSIVAKUUTUKSEN VAKUUTUSMAKSUTULO		
Henkivakuutus		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	36 989	36 168
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	545	614
Muu ryhmähenkivakuutus	19 394	19 653
	56 928	56 435
Jatkuvat vakuutusmaksut	47 415	46 875
Kertamaksut	9 513	9 560
	56 928	56 435
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	56 383	55 821
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista		
2 MAKSETUT KORVAUKSET		
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	120 944	131 130
Jälleenvakuutus	49	124
Maksetut korvaukset yhteensä	120 993	131 254
Takaisinostot	36 478	18 208
Säästösummien takaisinmaksut	45 171	74 202
Muut	39 345	38 844
Maksetut korvaukset yhteensä	120 993	131 254
3 LISÄEDUT		
Tilikautena varattujen henki- ja eläkevakuutuksen lisäetujen vaikutus tulokseen	7 375	-44 694
Maksetut terminaalibonukset	-33 160	-40 859
	-25 785	-85 553

1000 euroa	Konserni/Emoyhtiö	
	2011	2010
4 KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	1 373	1 277
Muut vakuutusten hankintamenot	1 227	1 100
	2 600	2 377
Vakuutusten hoitokulut	3 748	3 692
Hallintokulut	1 196	1 084
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet (-)	-6	-3
	7 538	7 151
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
Korvausten hoitokulut	2 402	2 157
Liikekulut	7 544	7 154
Sijoitusten hoitokulut	2 617	3 070
	12 563	12 381

1000 euroa	Emoyhtiö	
	2011	2010
5 SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY		
SIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT		
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrytyksiin		
Korkotuotot	925	859
	925	859
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä		164
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	853	893
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	4 213	4 611
	5 067	5 669
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	19 301	13 646
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	17	8
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	40 126	44 873
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	24 331	31 037
	83 776	89 564
Yhteensä	89 767	96 092
Arvon alentumisten palautukset	2 468	10 853
Myyntivoitot	34 323	28 228
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	126 558	135 173

1000 euroa	Emoyhtiö	
	2011	2010
SIJOITUSTOIMINNAN KULUT		
Kulut kiinteistösijoituksista	-4 330	-4 073
Kulut muista sijoituksista	-32 533	-35 427
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut saman konsernin yrityksille	0	
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut muille kuin saman konsernin yrityksille	-6 153	-3 422
Yhteensä	-43 016	-42 923
Arvonalentumiset ja poistot		
Arvonalentumiset	-29 606	-2 865
Rakennusten suunnitelmapoistot	-178	-177
	-29 784	-3 042
Myyntitappiot	-1 034	-1 423
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-73 833	-47 388
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonorotuksia ja niiden oikaisua	52 725	87 785
Sijoitustoiminnan arvonorotusten oikaisu		
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO TULOSLASKELMASSA	52 725	87 785
Sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyvät		
Sijoitustoiminnan valuuttakurssierot	-2 117	1 403

1000 euroa	2011			2010		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
6 EMOYHTIÖN SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO						
KIINTEISTÖSIJOITUKSET						
Kiinteistöt	6 493	7 722	8 700	6 477	7 707	8 750
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	9 113	9 519	19 037	9 113	9 519	18 607
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyriyksissä	273	273	1 900	510	510	3 000
Muut kiinteistöosakkeet	236	236	375	1 058	1 058	1 300
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	11 463	11 463	11 463	12 007	12 007	12 007
	27 579	29 214	41 475	29 165	30 800	43 664
SIJOITUKSET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ						
Osakkeet ja osuudet						
SIJOITUKSET OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ						
Osakkeet ja osuudet	4	4	4	4	4	4
Pääomalainat	12 789	12 789	12 789	10 869	10 869	10 869
	12 793	12 793	12 793	10 873	10 873	10 873

1000 euroa	2011			2010		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	369 001	369 001	509 681	318 556	318 556	518 830
Rahoitusmarkkinavälineet	706 334	706 334	727 831	755 866	755 866	784 712
Muut lainasaamiset	665	665	665	839	839	839
Talletukset				20 000	20 000	20 004
	1 076 000	1 076 000	1 238 177	1 095 260	1 095 260	1 324 385
	1 116 372	1 118 007	1 292 445	1 135 298	1 136 933	1 378 922
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	10 463			12 860		
Kirjanpitoarvo sisältää:						
tuloutettuja arvonkorotuksia		1 635		1 635		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			174 439			241 989

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpito- arvo EUR	Käypä arvo EUR
-------	------------	-----	---------------------	-------------------------	-------------------

7 EMOYHTIÖN OMISTAMAT TOISTEN YRITYSTEN OSAKKEET JA OSUUDET

KOTIMAISET OSAKKEET JA OSUUDET

Pörssiyhtiöt

Alma Media Oyj	Suomi	4 181 281	5,54	12 365 244	25 673 065
Amer Sports Oyj	Suomi	520 000	0,43	4 319 863	4 680 000
Basware Oyj	Suomi	223 790	1,73	2 539 653	3 681 346
Comptel Oyj	Suomi	8 724 980	8,15	4 275 240	4 275 240
Elisa Oyj	Suomi	661 223	0,40	8 956 645	10 665 527
F-Secure Oyj	Suomi	1 407 787	0,89	2 829 652	2 829 652
Finnlines Oyj	Suomi	256 666	0,55	1 976 328	1 976 328
Fortum Oyj	Suomi	1 305 692	0,15	21 530 861	21 530 861
Kemira Oyj	Suomi	878 337	0,57	6 349 491	8 063 134
Konecranes Oyj	Suomi	170 000	0,27	2 471 800	2 471 800
Lassila & Tikanoja Oyj	Suomi	120 000	0,31	1 378 800	1 378 800
Metso Oyj	Suomi	530 000	0,35	11 391 152	15 184 500
Neste Oil Oyj	Suomi	460 000	0,18	3 590 300	3 590 300
Nokia Oyj	Suomi	500 000	0,01	1 886 000	1 886 000
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	360 000	0,28	6 642 433	8 956 800
Norvestia Oyj	Suomi	189 700	1,24	1 134 103	1 248 226
Okmetic Oyj	Suomi	212 700	1,23	998 161	1 046 484
Oriola KD Oyj	Suomi	870 000	0,58	1 496 400	1 496 400
Outokumpu Oyj	Suomi	215 000	0,12	1 092 200	1 092 200
Outotec Oyj	Suomi	175 000	0,38	4 989 718	6 370 000
Pöyry Oyj	Suomi	798 500	1,34	4 327 870	4 327 870
Rautaruukki Oyj	Suomi	255 365	0,18	1 816 922	1 816 922
Sampo Oyj	Suomi	5 668 476	1,01	20 022 857	108 664 685
Stockmann Oyj Abp	Suomi	344 140	0,48	4 122 797	4 122 797
Stora Enso Oyj	Suomi	733 718	0,09	3 630 870	3 635 323
Tecnotree Oyj	Suomi	1 533 000	2,08	582 540	582 540
Teleste Oyj	Suomi	824 641	4,53	2 473 923	2 473 923
Tikkurila Oyj	Suomi	660 584	1,50	8 514 928	8 514 928
Trainers' House Oyj	Suomi	1 000 000	1,47	180 000	180 000
Turvatiimi Oyj	Suomi	2 590 666	1,84	284 973	284 973

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpito- arvo EUR	Käypä arvo EUR
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	1 401 491	0,27	11 731 228	11 926 688
Vaisala Oyj	Suomi	190 800	1,05	3 129 120	3 129 120
YIT Oyj	Suomi	1 247 348	0,98	11 274 335	15 442 168
YHTEENSÄ				174 306 407	293 198 601
Ei noteeratut					
Henkivakuutusosakeyhtiö Retro	Suomi	9 576	13,68	754 462	1 003 021
YHTEENSÄ				754 462	1 003 021
Muut					
Aina Group Oyj	Suomi	2		5	840
Ipsat Therapies Oy	Suomi	9 871			
Kiinteistöosakeyhtiö Vierumäen Kaari	Suomi	131 328			573 000
Kiinteistöosakeyhtiö Vierumäen Mansikka	Suomi	65 664		38 361	38 361
Kiinteistöosakeyhtiö Vierumäen Mustikka	Suomi	65 664		38 361	38 361
Kiinteistöosakeyhtiö Vierumäen Puolukka	Suomi	65 664		38 361	38 361
Kiinteistöosakeyhtiö Vierumäen Vadelma	Suomi	65 664		38 361	38 361
Kuopion Oikea Asema Oy	Suomi	20 000			
Lohjan Puhelin Oy	Suomi	5			650
Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiö	Suomi	59 229			
Teknoventure	Suomi	20 000		336 376	336 376
Vierumäki Country Club Oy	Suomi	65 664		38 361	38 361
Vierumäki Golf Oy	Suomi	9		139 500	139 500
YHTEENSÄ				667 685	1 242 170
Osakkuusyrietykset					
SaKa Hallikiinteistöt Oy	Suomi	480	48,00	3 840	3 840
YHTEENSÄ				3 840	3 840
Sijoitusrahastot					
Danske Invest Itä-Eurooppa Konvergensi Kasvu	Suomi	836 608		570 081	570 081
Danske Invest Japani Osake Kasvu	Suomi	39 367 487		3 539 924	3 539 924
Danske Invest Russia Kasvu	Suomi	1 275 477		1 621 113	2 797 389
Danske Invest Trans-Balkan kasvu	Suomi	219 701		1 961 674	1 961 674
Fourton Odysseus Kasvu	Suomi	37 016		4 935 162	6 361 940
YHTEENSÄ				12 627 954	15 231 009
Pääomarahastot					
Amanda III Eastern Private Equity Ky	Suomi			1 920 405	2 183 380
Amanda IV West Ky	Suomi			2 503 400	2 503 400
Amanda V East L.P.	Suomi			721 067	721 067
CapMan Real Estate I Ky	Suomi			7 859 985	8 103 340
MB Equity Fund III Ky	Suomi			1 212 847	1 579 376
MB Equity Fund IV Ky	Suomi			524 441	525 736
MB Mezzanine Fund II Ky	Suomi	1		12	4 805
Mandatum Pääomarahasto II Ky	Suomi			3 479 887	3 479 887
YHTEENSÄ				18 222 045	19 100 991
KOTIMAISET OSAKKEET JA OSUDET YHTEENSÄ				206 582 393	329 779 632

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpito- arvo EUR	Käypä arvo EUR
ULKOMAISET OSAKKEET JA OSUUDET					
Golden Ocean Group Ltd.	Bermuda	400 000	0,09	193 964	193 964
ABB Ltd	Sveitsi	95 000	0,00	1 380 442	1 380 442
The Forest Company Limited	Iso-Britannia	257 326	0,00	1 392 959	1 837 617
Oriflame Cosmetics SA	Luxemburg	30 000	0,05	731 822	731 822
Statoil ASA	Norja	100 000	0,00	1 593 789	1 977 044
Yara International ASA	Norja	100 000	0,03	3 092 597	3 092 597
Boliden AB	Ruotsi	70 000	0,03	754 231	789 385
Dannemora Mineral AB	Ruotsi	49 409	0,35	211 601	211 601
Hennes & Mauritz Ab	Ruotsi	40 000	0,00	941 815	993 268
Husqvarna AB	Ruotsi	200 000	0,03	711 625	711 625
Lindab International AB	Ruotsi	31 000	0,04	130 094	130 094
Nederman Holding AB	Ruotsi	116 500	0,99	1 128 010	1 307 226
Scania AB	Ruotsi	40 000	0,01	457 810	457 810
Skanska Ab	Ruotsi	75 000	0,02	959 381	959 381
TeliaSonera AB	Ruotsi	180 000	0,00	870 402	944 636
YHTEENSÄ				14 550 541	15 718 512

Sijoitusrahastot

Aberdeen Global Asia Pacific Equity Fund	Iso-Britannia	282 176		10 667 275	12 738 200
Henderson Gartmore Latin America R	Iso-Britannia	255 986		4 241 922	4 241 922
New Russian Generation Limited A	Iso-Britannia	1 997 906		1 003 663	1 003 663
New Russian Generation Limited B	Iso-Britannia	1 997 906		1 049 985	1 049 985
Prosperity Russia Domestic Fund	Iso-Britannia	10 000 000		4 772 394	4 772 394
Lloyd George Asia Small Companies Fund	Kiina	55 043		3 672 495	3 672 495
Source Markets DJ Stoxx 600 Optimised Healthcare ETF	Irlanti	50 000		5 205 411	5 996 530
Source Markets DJ Stoxx 600 Optimised Telecommunications ETF	Irlanti	153 500		11 639 690	11 639 690
Highbridge Liquid Loan Opportunities Fund, L.P.	Iso-Britannia	2 029 148		14 101 823	15 712 511
Allianz RCM Europe Equity Growth W	Luxemburg	5 799		7 173 134	7 579 988
Comgest Panda	Luxemburg	2 480		3 060 531	4 121 655
MFS European Value Fund Z	Luxemburg	110 865		10 000 000	11 053 244
db x-trackers DAX ETF	Luxemburg	97 800		5 718 366	5 718 366
Goldman Sachs Asset Management Liquidity Partners 2007	Yhdysvallat	32 692		1 743 937	1 743 937
IShares S&P 500 Index Fund ETF	Yhdysvallat	172 960		14 230 536	16 855 466
Powershares DB Commodity Ind ETF	Yhdysvallat	160 000		3 243 678	3 317 375
YHTEENSÄ				101 524 841	111 217 422

Pääomarahastot

Nordic Mezzanine Fund 2 Ltd	Iso-Britannia			979 541	979 541
Nordic Mezzanine Fund 3 Ltd	Iso-Britannia			750 224	750 224
Access Capital II A L.P.	Iso-Britannia			453 000	1 180 206
Access Capital II B L.P.	Iso-Britannia			1 386 888	1 386 888
Access Capital II C L.P.	Iso-Britannia			1 284 600	1 528 137
BOF III CV Investors LP (Gilde Buyout Fund III)	Iso-Britannia			2 562 202	2 562 202
CapMan Buyout VIII (Guernsey) L.P.	Iso-Britannia			1 506 957	1 706 160
EQT Credit (General Partner) L.P.	Iso-Britannia			8 870 732	11 120 564
EQT IV (No. 1) Limited Partnership	Iso-Britannia			2 407 435	2 911 567
EQT V (General Partner) LP	Iso-Britannia			2 360 083	2 874 040
EQT VI (General Partner) LP	Iso-Britannia			178 341	178 341
Procuritas Capital Partners II -SEK	Iso-Britannia				9 722
GB Deutschland Fund	Iso-Britannia			337 932	337 932
Nexit Infocom 2000 Fund L.P.	Iso-Britannia			428 186	428 186
VenCap Syndication Trust (Capital Recovery Syndication Trust Class Fund 2002)	Iso-Britannia			1 006 069	2 109 313
Goldman Sachs Loan Partners I, L.P.	Iso-Britannia			1 220 919	1 921 994
Goldman Sachs Loan Partners I, L.P. Debt EUR	Iso-Britannia			4 309 869	4 309 869
Goldman Sachs Loan Partners I, L.P. Debt USD	Iso-Britannia			12 824 809	13 149 614
Goldman Sachs Real Estate Mezzanine Partners (Treaty) L.P.	Yhdysvallat			3 479 460	3 524 871
YHTEENSÄ				46 347 247	52 969 371

ULKOMAISET OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ**162 422 629 179 905 305****KAIKKI YHTEENSÄ****369 005 022 509 684 938**

1000 euroa	1.1-31.12.2011
8 KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA	
Takuupääoma 1.1.-31.12.2011	8 409
Pohjarahasto 1.1.-31.12.2011	168
Arvonkorotusrahassto 1.1.-31.12.2011	841
Varmuusrahasto 1.1.	184 761
Siirrot	-5 272
Varmuusrahasto 31.12.	179 489
Hallituksen käyttövarat	
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 1.1.	12
Vähennykset	-10
Hallituksen käyttövarat 31.12.	2
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	-1 224
Siirto edellisten tilikausien voittoon/tappioon	-4 307
Verokannan muutoksesta johtuva ero	36
Takuupääoman korkoon	-840
Varmuusrahastoon	5 272
Edellisten tilikausien tappio 31.12.	-1 063
Tilikauden voitto	15 834
YHTEENSÄ	203 680
LASKELMA VOITONJAKOKELPOISISTA VAROISTA	
Tilikauden voitto	15 834
Varmuusrahasto	179 489
Hallituksen käyttövarat	2
Edellisten tilikausien tappio	-1 063
- Määrä, joka konserniin kuuluvien yhteisöjen tilinpäätössiiirroista on konsernitalinpäätöksessä merkitty omaan pääomaan	1 813
VOITONJAKOKELPOISET VARAT YHTEENSÄ	196 074

1000 euroa	1.1-31.12.2011
EMOYHTIÖN OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA	
Takuupääoma 1.1.-31.12.2011	8 409
Pohjarahasto 1.1.-31.12.2011	168
Varmuusrahasto 1.1.	184 761
Takuupääoman korkoon	-840
Siirto edellisten kausien voitosta / tappiosta	-4 432
Varmuusrahasto 31.12.	179 489
Hallituksen käyttövarat	
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 1.1.	12
Vähennykset	-10
Hallituksen käyttövarat 31.12.	2
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	-4 432
Varmuusrahastoon	4 432
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	0
Tilikauden tulos	15 867
Yhteensä	203 936

Kpl	Konserni/Emoyhtiö	
	2011	2010
9 TAKUUPÄÄOMAN JAOTTELU		
Osuuksien määrä (kappaletta, kolme ääntä / 5 000 osuutta)	50 000	50 000
Nimellisarvo / osuus (euroa)	168	168

Yhtiön hallituksella ei ole valtuutusta takuupääoman korotukseen, optio-oikeuksien antamiseen eikä vaihtovelkakirjalainan ottamiseen.

				Emoyhtiö	
				2011	2010
10 VASTUUT					
Sijoitussitoumukset				42 367	50 684
Arvonlisäverovähennykset Uudisrakentamisesta ja kiinteistöjen peruseräparannuksista vuosina 2004 - 2005					
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyvä yhteisvastuumäärä **					
Muut omat sitoumukset					
Vuokravastuut					
Yhden vuoden kuluessa				70	61
Johdannaissopimukset					
Korkojohdannaiset					
Koronvaihtosopimukset		Ei-suojaavat	kohde-etuus	405 000	225 000
			käypä arvo*	20 402	16 955
Termiinisopimukset					
Ostetut		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		
Asetetut		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		
Optiosopimukset					
Ostetut		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		
Asetetut		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		
Valuuttajohdannaiset					
Termiinisopimukset, avoimet		Ei-suojaavat	kohde-etuus	154 398	182 612
			käypä arvo*	608	2 732
Termiinisopimukset, lukitut		Ei-suojaavat	kohde-etuus	78 730	109 741
			käypä arvo*		
Optiosopimukset					
Ostetut		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		
Asetetut		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		
Raaka-ainejohdannaiset					
		Ei-suojaavat	kohde-etuus		
			käypä arvo*		

* Osakejohdannaisten käypä arvo sisältää saatua ja maksettua preemiota.

** Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva kuuluu If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n arvonlisäverovelvollisuusryhmään.

Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittämättä olevista arvonlisäveroista.

Konsernilla ei ole muita vakuutusyhtiölain 10 luvun 8 pykälän 3 momentin mukaisia vastuusitoumuksia.

1000 euroa	2011	2010	2009	2008	2007
EMOYHTIÖN TUNNUSLUVUT					
Toimintapääoma					
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	203 096	188 078	193 571	142 900	159 312
Tilinpäätössiirtojen kertymä	1 938	1 919	2 046	2 057	2 354
Omaisuuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	174 439	241 989	170 776	85 862	200 466
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	16 400	17 187	18 306	10 413	1 807
Aineettomat hyödykkeet ja muut erät	-238	-428	-842	-1 187	-1 420
Toimintapääoma	395 634	448 745	383 857	240 045	362 519
Vakuutusyhtiölain 11 luvun 9 §:n toimintapääomavaatimus	63 175	62 249	61 995	59 435	64 696
Runasvahinkoisten vuosien varalle vakuutustekniseen vastuuvelkaan sisältyvä tasoitusmäärä	13 709	12 938	13 131	45 138	42 059
MUUT TUNNUSLUVUT					
Vakuutusmaksutulo	57 028	56 522	59 757	50 919	53 432
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	65,4 %	60,5 %	64,1 %	64,1 %	70,6 %
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	0,9 %	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,8 %
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle	-1,0 %	11,8 %	16,7 %	-10,8 %	4,1 %
Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuuvelasta	46,0 %	49,9 %	43,4 %	33,2 %	39,8 %
Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvoin)	0,6 %	13,2 %	17,3 %	-10,0 %	4,3 %
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	19	20	24	26	27
Toimintapääoma tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	395 634	448 745	383 857	240 045	362 519
Tasoitusmäärä tilinpäätöksen mukaisessa valuutassa	13 709	12 938	13 131	45 138	42 059
Vakavaraisuuspääoma	409 343	461 683	396 989	285 183	404 578

1000 euroa	2011	2010	2009	2008	2007
HENKIVAKUUTUSYHTIÖN TULOSANALYYSI					
Vakuutusmaksutulo	56 856	56 287	59 574	50 740	53 203
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset	52 725	87 785	118 696	-52 040	116 384
Maksetut korvaukset	-120 993	-131 220	-95 511	-161 625	-172 846
Vastuvelan muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta	61 484	75 143	28 356	96 101	100 527
Liikekulut	-7 538	-7 151	-7 576	-7 172	-7 432
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoitusmäärän muutosta	42 534	80 844	103 539	-73 996	89 836
Muut tuotot ja kulut	-2	-2	-404	-1	82
Liikevoitto tai -tappio	42 532	80 843	103 135	-73 997	89 918
Tasoitusmäärän muutos	-771	193	32 007	-3 078	-3 156
Lisäedut (asiakasedut)	-25 785	-85 553	-83 551	61 133	-85 432
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	15 975	-4 517	51 591	-15 942	1 330
Tilinpäätössiirrot	-19	127	11	297	142
Tuloverot ja muut välittömät verot	-89	-42	-21	73	-174
Tilikauden voitto tai tappio	15 867	-4 432	51 581	-15 572	1 298
Kokonaistulos					
Liikevoitto / -tappio voitto tai tappio ennen tasoitusmäärän muutosta, lisäetuja (asiakasetuja), satunnaisia eriä, tilinpäätössiirtoja ja veroja	42 532	80 843	103 135	-73 997	89 918
+/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos	-66 227	71 393	82 995	-95 466	-58 313
Kokonaistulos	-23 695	152 236	186 130	-169 463	31 605

SIOJITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE

1000 euroa	Sitoitus-	Sitoutunut	Tuotto -% sitoutuneelle pääomalle		
	toiminnan nettotuotto käyvin arvo		pääoma	2011	2010
Lainasaamiset	54	777	7.0 %	6.9 %	7.1 %
Joukkovelkakirjalainat	31 527	642 275	4.9 %	7.9 %	14.1 %
* josta korkorahastoja	6 209	41 421	15.0 %	9.2 %	33.5 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	3 173	210 026	1.5 %	0.9 %	3.2 %
* josta korkorahastoja					
Osakkeet ja osuudet	-48 253	456 652	-10.6 %	24.7 %	35.8 %
Kiinteistösijoitukset	2 114	67 504	3.1 %	8.7 %	1.8 %
* josta sijoitusrahastoja ja yhteisijoitusyrityksiä	227	11 562	2.0 %	-8.0 %	-14.2 %
Muut sijoitukset		2 927	0.0 %	14555.2 %	126461.1 %
Sijoitukset yhteensä	-11 385	1 380 161	-0.8 %	12.0 %	16.9 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot kulut ja liikekulut	-2 117				
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo	-13 502	1 380 161	-1.0 %	11.8 %	16.7 %

1000 euroa	2011	2010	2009	2008	2007
SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTOERITTELY					
Suorat nettotuotot					
Lainasaamiset	54	63	81	107	140
Joukkovelkakirjalainat	35 989	44 527	46 800	19 105	14 813
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	3 094	1 991	5 348	16 620	16 285
Osakkeet ja osuudet	14 760	9 339	5 320	15 937	22 513
Kiinteistösijoitukset	737	1 596	2 239	2 194	8 202
Muut sijoitukset		32	-115	3 467	527
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-2 117	-2 797	-2 405	-314	-2 694
Arvonmuutokset kirjanpidossa					
Osakkeet ja osuudet	-567	24 931	49 580	-98 865	62 178
Joukkovelkakirjalainat	-1 204	5 044	13 119	-8 473	-4 629
Kiinteistösijoitukset	1 979	3 061	-1 271	-1 818	-1 149
Muut sijoitukset					198
Sijoitustoiminnan nettotuotot kirjanpidossa	52 725	87 785	118 696	-52 040	116 384
Arvostuserojen muutos					
Osakkeet ja osuudet	-62 446	67 606	55 800	-119 419	-61 550
Joukkovelkakirjalainat	-3 257	2 416	34 140	17 989	58
Kiinteistösijoitukset	-603	1 318	280	904	539
Muut sijoitukset	79	52	-6 694	5 060	1 575
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	-13 502	159 179	202 222	-147 506	57 006
Johdannaisten osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	8 954	9 750	18 634	11 682	35 475
Sijoitusjakauma (käyvin arvoin)					
Lainasaamiset	665	839	986	1 328	1 660
Joukkovelkakirjalainat	606 333	618 943	664 029	563 955	429 980
* sisältää korkorahastoja	15 713	31 260	67 185	65 895	95 507
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	180 619	255 638	176 906	220 088	474 422
* sisältää korkorahastoja					
Osakkeet ja osuudet	486 469	481 482	361 169	290 731	451 513
Kiinteistösijoitukset	41 479	43 668	59 912	58 223	58 652
* sisältää sijoitusrahastoja ja yhteissijoitusyrityksiä	8 107	8 820	9 741	7 502	2 574
Muut sijoitukset			-10		8 675
Sijoitukset yhteensä	1 315 565	1 400 570	1 262 992	1 134 325	1 424 902

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

VAKUUTUSMAKSUTULO

Ennen jälleenvakuuttajien osuutta

LIIKEKUSTANNUSSUHDE
PROSENTTEINA KUORMITUSTULOSTA

(Liikekulut + korvausten selvittelykulut) / kuormitustulo

LIIKEKUSTANNUSSUHDE
PROSENTTEINA TASEEN LOPPUSUMMASTA

(Liikekulut + korvausten selvittelykulut) / aloittavan taseen loppusumma

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO
SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE

Sijoitusten tuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan laskettu ns. mukautettua Dietzin kaavaa käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun käypään arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

KOKONAISPÄÄOMAN TUOTTO PROSENTTEINA
(KÄYVIN ARVOIN)

(Liikevoitto + vieraan pääoman korot ja kulut + vastuuvelan perustekorko + arvonorotusrahaan kirjattu arvonorotus/peruutus + sijoitusten arvostuserojen muutos) / (taseen loppusumma + sijoitusten arvostuserot) (nimittäjässä vuoden alun ja lopun keskiarvo)

VAKAVARAIUSPÄÄOMA PROSENTTEINA VASTUUELASTA

Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vakuutus- tekniseen vastuuelkaan vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 %:lla sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelasta

TOIMINTAPÄÄOMA
TILINPÄÄTÖKSEN MUKAISESSA VALUUTASSA

Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen + tilinpäätös- siirtojen kertymä +/- sijoitusten arvostuserot +/- laskennalliset verovelat + pääomalainat - aineettomat hyödykkeet +/- muut laissa säädetyt erät

VAKAVARAIUSPÄÄOMA
TILINPÄÄTÖKSEN MUKAISESSA VALUUTASSA

Toimintapääoma + tasoitusmäärä

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan osakkaille

Olemme tilintarkastaneet Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2011. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 23. maaliskuuta 2012

Heikki Ilkka
KHT

Kunto Pekkala
KHT

1. Kalevan riskienhallinta-periaatteet 31.12.2011

1.1 Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riskienhallinnan avulla toimintaan kohdistuvat erilaiset riskit pyritään tunnistamaan mahdollisimman hyvin. Riskienhallintaprosessin avulla varmistetaan myös siitä, että erilaisia riskejä voidaan arvioida, rajoittaa ja valvoa. Tavoitteena on rajata riskit Kalevan hallituksen hyväksymälle tasolle kaikkien toimintojen osalta. Riskeille asetetaan kvantitatiiviset rajat. Riskienhallinnan valvontarajoja ja menettelytapojen noudattamista seurataan jatkuvasti. Rajojen ylitykset ja poikkeamat riskienhallinnan menettelytavoista tulee arvioida ja raportoida viipymättä.

Kaleva on Sampo-konsernin yhteistoyhtiö, joka tekee läheistä yhteistyötä Sammon tytäryhtiön Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (Mandatum Life) ja If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n (If) kanssa. Tästä syystä Kaleva noudattaa soveltuvin osin Sampo-konsernin riskienhallintaperiaatteita, joissa myös henkivakuutustoiminnan erityispiirteet on otettu huomioon.

1.2 Riskienhallinnan vastuu ja valvonta

Kalevan hallituksella on vastuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävyydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, sijoitussuunnitelman ja muut yleisohjeet, joiden mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta organisoidaan yhtiön eri toiminnossa. Hallitus vahvistaa vuosittain myös sisäisen tarkastuksen suunnitelman, jolla erityisesti operatiivisiin riskeihin painottuva tarkastustoiminta kohdistetaan valittuihin tuotealueisiin ja prosesseihin.

Kalevan toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden mukaisesti. Tämä koskee myös yhtiön ulkoistamia

toimintoja. Liiketoiminta-alueet ovat vastuussa omien operatiivisten riskiensä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja hallinnasta.

1.3. Riskien luokittelu

Kalevan riskit muodostuvat vakuutusteknisistä riskeistä, markkinariskeistä, vastapuoliriskeistä, operatiivisista riskeistä, juridisista ja compliance-riskeistä sekä maine- ja liiketoimintariskeistä.

2. Vakuutustekniset riskit

2.1 Hinnoittelu ja vastuuvallinta

Riskihenkivakuutuksiin sisältyvistä vakuutusteknisistä riskeistä merkittävimpiä ovat kuolleisuuteen, työkyvyttömyyteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit. Näitä riskejä on Kalevassa perinteisesti rajoitettu vakuutusehdoilla, huolellisella vastuuvallinnalla, riski- ja kustannusvastaavalla hinnoittelulla, turvasummia rajoittamalla sekä jälleenvakuutuksella.

Yksilöllisten riskivakuutusten vastuuvallinnassa käytetään pääasiassa jälleenvakuuttajan, Henkivakuutusosakeyhtiö Retron laatimia ja ylläpitämiä ohjeita. Vakuutusten hinnoittelussa lähtökohdiana on ensisijaisesti maksujen turvaavuus. Tariffointi on perustunut sekä alalla yleisesti käytössä oleviin kuolleisuus- ja työkyvyttömyysfunktioihin että yhtiön omiin varsinkin kattaviin tilastoihin. Vuosittaisilla riskiperusteanalyseillä on seurattu hinnoittelun oikeellisuutta. Kalevan riskiliikkeen vahinkosuhte vuonna 2011 henkivakuutusyhtiöiden tapaan laskettuna, eli havaittu riskimeno suhteessa perustemeno, oli 67 prosenttia ennen lisäetujen antamista.

Analyysien pohjalta on tarkistettu myynnissä olevien tuotteiden hinnoittelua ja vakuutusehtojen sisältöä. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvaakuutuksissa yhtiöllä on mahdollisuus korottaa myös olemassa olevan kannan maksuja korvaussuhteen heikentyessä.

Tätä mahdollisuutta on vuosien mittaan käytetty ja tullaan jatkossakin käyttämään.

Erityisesti sairauskuluvakuutusten korvausmeno on ylittänyt elinkustannusindeksillä mitatun inflaation ja aiheuttanut tarvetta ylimääräisiin vakuutusmaksujen korotuksiin.

Kalevan ainoa myynnissä oleva vakuutus tuote on palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen jäsenille myytävä ryhmähenki- ja ryhmätapaturmavakuutus Ryhmäsampo Primus. Tuotteen hinnoittelu perustuu järjestökohtaiseen alennukseen, jota voidaan tarkistaa molempiin suuntiin järjestökohtaisen vahinkokehityksen mukaisesti. Järjestökohtaiseen hinnoitteluun siirtyminen edellyttää riittävän laajaa historiatietoa vakuutusvuosissa mitattuna.

Eliniän yleinen piteneminen on ollut länsimaissa vallitseva trendi. Kalevan vakuutuskannassa sen aiheuttama riski on vähäinen, sillä Kalevalla ei ole eläkevakuutuksia.

EU-tuomioistuimen 1.3.2011 antama päätös, joka estää sukupuolen huomioon ottamisen vakuutusten hinnoittelussa, tulee vaikuttamaan Kalevan tuotteiden hinnoitteluun. Tasa-arvodirektiivissä vuonna 2004 annettu mahdollisuus sallia tilastotietoihin perustuva sukupuolen käyttö vakuutusmaksujen ja etuuksien määrittämisessä päättyi 21.12.2012. Päätöksellä on merkittäviä vaikutuksia, sillä koko alalla ja Kalevalla nykyisissä vakuutusmaksuissa ja vakuutuseduissa sukupuoli on olennainen tekijä.

Käytännössä sukupuolineutraali hinnoittelu rikkoo vakuutusmaksujen ja -riskien välillä vallitsevaa perinteistä vastaavuutta. Toisen sukupuolen maksuja joudutaan nyt vakuutusmatematisesti katsoen perusteettomasti korottamaan ja toisen sukupuolen maksuja alentamaan riippuen turvakomponentista. Sukupuolineutraaleja maksuja ja

etuuksia joudutaan ilmeisesti sovelta-
maan myös valtaosaan vanhoista yksi-
tyshenkilöiden vakuutus sopimuksista.
Poikkeuksen muodostavat vain olemas-
sa olevat kuolemantapausturvat, jois-
sa vakuutusmaksujen korottaminen
ilman perusteena olevan kuolleisuu-
den merkittävää kasvua ei ole nykyisen
lain mukaan mahdollista. Lopulliset
yksityiskohdat selviävät sen jälkeen, kun
EU-tuomioistuimen päätöksestä aiheu-
tuvavat muutokset Suomen lainsäädän-
töön on tehty.

2.2 Suuronnettomuudet ja pandemiat

Yhtiön hallitus päättää vuosittain omal-
la vastuulla pidettävän riskin enim-
mäismäärän. Yksittäisistä kuolemantä-
paussummista jälleenvakuutetaan 1,5
miljoonaa euroa ylittävä osa.

Suuronnettomuuden varalta Kaleva
osallistuu suomalaisten henkivakuu-
tusyhtiöiden ulkomailta hankkimaan
katastrofisuojaan. Suojan perusteella
Kaleva voi saada enintään 10 miljoonaa
euroa suuronnettomuuden sattues-
sa. Suuronnettomuuden tai pandemian
varalta on tasoitusmäärässä varattuna
14 miljoonaa euroa.

Kuolleisuuden lisääntyessä merkit-
tävästi yhtiöllä on mahdollisuus pie-
nentää vakuutus sopimuksen mukais-
ten kuolemantapaussummien lisäksi
maksettavia lisäetuja tai luopua niis-
tä kokonaan. Tällöin kuolleisuudes-
ta aiheutuva korvausmeno leikkautuisi
suuruusluokkaa 10 - 20 prosenttia.

Suuronnettomuudet eivät uhkaa
Kalevan vakavaraisuutta. Vuonna 2004
sattuneessa Kaakkois-Aasian tsu-
namissa kuoli 179 suomalaista, mis-
tä aiheutui Kalevalle vain 0,6 miljoon-
nan euron korvausmeno. Vuonna 1994
Itämerellä upposi matkustaja-auto-
lautta MV Estonia, jolloin 852 ihmis-
tä menetti henkensä. Onnettomuuden
johdosta on simuloitu 1 000 suoma-
laisen aikuisen hukkumisen vaikutus-
ta Kalevan korvausmenoon. Tällainen
tapaus lisäisi Kalevan korvausmenoa
yli 99 prosentin todennäköisyydellä alle
viidellä miljoonalla eurolla.

Pandemian varalta ei ole saatavis-
sa jälleenvakuutus suojaa kohtuullisin
ehdoin. Käytettävissä ei ole myöskään
luotettavia ennusteita kuolevuudes-
ta pandemian sattuessa. Pandemian
vaikutusta Kalevan vakuutuskannas-
sa voidaan havainnollistaa käyttämällä
samoja oletuksia, joihin perustui sosi-
aali- ja terveysministeriön 2006 julkai-
sema kansallinen varautumissuun-
nitelma influenssapandemiaa varten.
Rokotteiden kohdentamista koskevassa
laskelmassa käytetty skenaario ilman
rokotteita merkitsee 0,2 prosenttiyks-
ikön lisäkuolevuutta Kalevan vakuu-
tettujen joukossa. Tällöin korvausme-
no kasvaisi noin 12 miljoonalla eurolla,
johon tasoitusmäärä riittää.

Vakavalla pandemialla on suurel-
la todennäköisyydellä sairastuvuuden
ja lisäkuolleisuuden lisäksi muitakin
taloudellisia seurauksia. Oletettavaa
on, että samanaikaisesti riskittömän
koron alenemisen kanssa kaikkien ris-
killisten omaisuuslajien arvot alenevat
maailmanlaajuisesti, mikä pienentäisi
vakavaraisuuspääomaa.

2.3 Kustannusriski

Vakuutustoimintaan liittyy myös kus-
tannusriski eli vakuutuksista perittävät
kustannuserät (kuormitustulo) eivät riit-
tä kattamaan toiminnan vaatimia liike-
kuluja joko hetkellisesti tai pidemmällä
aikavälillä. Kalevan vakuutustoiminnas-
sa kustannusriski on hyvin hallinnassa,
sillä ns. liikekustannussuhde eli liike-
kulut suhteutettuna kuormitustuloon
on vakiintunut 60 - 70 prosentin tasol-
le. Kustannuspainetta ei ole myöskään
lykätty tulevaisuuteen vakuutusten
hankintakuluja jaksottamalla tai vas-
tuuvelan zillmerauksella.

3. Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan mene-
tystä tai taloudellisen aseman heiken-
tymistä, jotka aiheutuvat suoraan tai
epäsuorasti varojen ja velkojen markki-
na-arvojen muutoksesta.

Kalevan sijoitustoiminnan pitkän aika-
välin tavoitteena on saavuttaa hyväk-
syttävällä riskitasolla riittävä tulos,

jotta perustekorkoisissa sopimuksis-
sa sovittu vähimmäistuotto eli lasku-
perustekorko voidaan kattaa. Lisäksi
yhtiö pyrkii mahdollisuuksien mukaan
antamaan asiakkailleen kohtuullista
lisätuottoa.

Markkinariskejä hallitaan hajautta-
malla sijoituskanta mahdollisimman
hyvin instrumenteittain, sektoreittain ja
markkinoittain. Vastuuvelan ja korkosi-
joitusten väliselle duraatoriskille ei ole
asetettu rajoitteita. Korkosijoitukset
tehdään ensisijaisesti korkonäkemyk-
sen mukaisesti. Sijoitusten ja vastuu-
velan valuuttajakautumia seurataan ja
hallitaan jatkuvasti.

Kalevan hallitus vahvistaa vuosit-
tain sijoitussuunnitelman, jossa mää-
ritellään sijoituskannan tavoite-
jakautuma, instrumenttikohdattaiset
vaihteluvälit, sijoitustoiminnan orga-
nisointi sekä päätös- ja toimivaltuu-
det. Sijoitussuunnitelma sisältää myös
ohjeistuksen johdannaisten käytöstä.
Hallituksen nimeämä sijoituskomitea
valvoo sijoitussuunnitelmassa määri-
teltyjen periaatteiden noudattamista ja
raportoi sijoitustoiminnan osalta yhtiön
hallitukselle.

Kalevan markkinariskit muodostuvat
pääasiassa osakesijoituksista sekä kor-
kosijoitusten ja perustekorkoisen vas-
tuuvelan korkoriskistä.

Markkinariskiä on pyritty pienentä-
mään myös vastuuvelkaan sisältyvillä
huomattavilla puskurierillä. Runsaan
277 miljoonan euron lisäetujen vas-
tuuta voidaan käyttää lisäetujen mak-
samisen ohella myös laskuperusteis-
ta aiheutuvien tappioiden kattamiseen.
Vakavaraisuuspääoma huomioon otta-
en Kalevalla on muun muassa markki-
nariskin hallitsemiseen yhteensä noin
685 miljoonan euron puskuri, mikä on
yli puolet sijoitusten markkina-arvosta.

3.1 Vastuuvelan korkoriski

Kalevan säästöhenkivakuutuksissa
suurimmat riskit ovat vallitsevaan kor-
kotasoon nähden korkea kiinteä las-
kuperustekorko sekä suureen osaan

vakuutuksista liittyvä oikeus maksaa lisämaksuja. Jälkimmäinen riski piene- ni merkittävästi, kun vuoden 2004 aika- na Optimi-vakuutuksien lisämaksuja koskevat rajoitteet astuivat voimaan. Tulevien lisämaksujen teoreettinen enimmäismäärä on rajoitusten jälkeen alle 900 miljoonaa euroa. Tarvittaessa vakuutusehdot mahdollistavat uusia rajoituksia Optimien lisämaksuille.

Kalevan vastuuelkaan sisältyvät vakuutussäästöt ovat kaikki peruste- korkoisia 4,5 prosentin laskuperuste- korolla. Yhteensä 565 miljoonan euron vakuutussäästöistä erääntyy vuon- na 2012 säästöjä 12 miljoonaa euroa. Päättyviä säästövakuutuksia voi jatkaa ainoastaan niihin liittyvän riskiturvan osalta.

Vastuuelka on tilinpäätöksessä dis- kontattu 4,5 prosentin laskuperuste- tekorolla, joka on korkeampi kuin riskitön korko. Korkea laskuperuste- korko rasittaa yhtiötä tulevaisuudes- sa. Vakavaraisuusarvon ennakoivaa valvontaa varten tehdyssä laskelmas- sa riskittömällä swap-korolla diskon- tattu säästövakuutusten taattu vastuu- velka oli 31.12.2011 noin 157 miljoonaa euroa suurempi kuin 4,5 prosentilla diskontattu vastuuelka tilinpäätökses- sä. Laskelman mukaan riskittömällä korolla diskontatun säästövakuutus- ten taatun vastuuelan duraatio oli 13,6 vuotta.

3.2 Omaisuuden markkinariski

Omaisuuden markkinariskiä seura- taan herkkyyksianalyysillä. Tällöin sijoituskannan pitkän aikavälin arvon- muutosriskin laskennassa käytetään omaisuuslajikohtaisia, kiinteitä hajon- talukuja, jotka yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain. Omaisuuden kokonaisris- kiä laskettaessa oletetaan, että kaikki osamarkkinat laskevat hajontalukunsa verran yhtä aikaa. Kokonaisriski, johon sisältyy avoin valuuttariski omana ris- kiluokkana, ei saa ylittää yhtiön toi- mintapääoman ja sen vähimmäismää- rän erotusta. Vuoden 2011 päättyessä kokonaisriski oli noin 170 miljoonaa euroa sallittua määrää pienempi.

Kalevan ei-suojaavista johdannaisso- pimuksista yhtiölle tulevaisuudessa mahdollisesti aiheutuvan tappion tulee 99 prosentin todennäköisyydellä kym- menen päivän aikavälillä olla alle 20 miljoonaa euroa. Vuoden 2011 lopussa edellä kerrotulla tavalla laskettu enim- mäistappio oli 4,8 miljoonaa euroa, joka on vähennetty toimintapääomasta.

3.3 Taseen markkinariskin hallinta

Lakeihin ja muuhun sääntelyyn perus- tuvat vaatimukset vakuutusyhtiön vaka- varaisuudelle määrittelevät reunaeh- dot myös Kalevan sijoitustoiminnalle. Taseeseen liittyvien markkinariskien hallinta on keskeinen osa yhtiön vaka- varaisuuden hallintaa.

Tällä hetkellä voimassa oleva lainsää- däntö antaa yhtiön vakavaraisuudelle kaksi erilaista valvontakehikkoa:

- EU- säännösten mukaisen toimintapääoman vähimmäismäärän (Solvenssi I) perustuva valvonta, joka huomioi taseen markkinariskit vain rajoitetusti; sekä
- suomalaisen lainsäädäntöön perustuva vakavaraisuusarvon ennakoiva valvonta (mukaelma tulevasta Solvenssi II:sta), joka on herkkä myös taseen markkinariskeille.

Lokakuussa 2008 voimaan tullut vaka- varaisuusarvon ennakoiva valvonta käsittää perusvaatimus- ja jatkuvuus- vaatimustestit. Perusvaatimustestissä riskittömällä korolla diskontattuun vastuuelkaan (ilman lisäetuja) lisä- tään riskimarginaaliksi kutsuttu erä. Jatkovuusvaatimustestissä vastuuel- kaan lisätään vielä tulevaisuudessa annettavien lisäetujen markkinaehtoi- sen pääoma-arvon odotusarvo.

Perusvaatimustestissä vakavarai- suutta heikentää Kalevan säästövakuutusten korkea laskuperustekorko. Jatkovuusvaatimustestissä vakavarai- suutta heikentää, mutta stabiloii Kalevan run-off -tyyppisten säästövakuutusten lisäetupolitiikka.

Kalevan omassa riskienhallintamal- lissa em. kehikoissa annettuja pää- omituksen vähimmäismääriä koskevia rajoja on täydennetty sisäisillä seuranta- tarajoilla, jotka kuvaavat yhtiön omaa näkemystä hyväksyttävästä riskitasos- ta. Pääomien alittaessa seurantarajo- ja yhtiö ryhtyy ennalta määriteltyihin toimenpiteisiin markkinariskin pie- nentämiseksi. Sisäisillä rajoilla pyri- tään siihen, että yhtiöllä olisi kaikissa olosuhteissa riittävän suurella toden- näköisyydellä tarpeeksi aikaa pienentää riskejä ennen kuin toimintapää- oma alittaa sille säädöksissä asetetun vähimmäismäärän.

Seurantamallia kutsutaan liikenne- valomalliksi ja se on rakennettu seu- raavasti: Solvenssi I -kehikkoa on täy- dennetty lisäämällä toimintapääoman vähimmäismäärän yläpuolelle kolme seurantarajaa, joiden tasossa otetaan huomioon sijoitusomaisuuden riskit VaR -laskelman avulla. Myös Solvenssi II -kehikossa jatkuvuusvaatimustestin mukaista alarajaa on täydennetty kol- mella korkeammalla luottamustasolla arvioitulla seurantarajalla.

Liikennevalomalli on hallituksen kes- keinen työväline markkinariskin hallin- nassa. Vakavaraisuuden ollessa ylim- män seurantarajan yläpuolella (vihreä valo), sijoitustoimintaa voidaan hoitaa normaalisti sijoitussuunnitelman puit- teissa. Toisen ja kolmannen seuranta- rajan alittuessa (keltainen valo) seura- taan tiivistetään, hallituksen raportointia lisätään ja hallituksen roolia kasvate- taan operatiivisen sijoitustoiminnan osalta. Vasta neljännen seurantarajan alittaminen (punainen valo) johtaa lain määräämien suunnitelmien ja selvitys- ten tekemiseen valvovalle viranomaisel- le (Finanssivalvonta). Liikennevalomalli on kuvattu yksityiskohtaisesti Kalevan sijoitussuunnitelmassa.

Hallitus saa säännöllisesti tietoa liiken- nevalomallin mukaisesta markkina- riskitilanteesta. Raportoinnista vastaa yhtiön aktuaari. Vuoden 2011 päätty- essä Kalevan vakavaraisuusarvo oli kaikkien valvontakehikon kriteerien mukaan vihreällä eli ylimmän seuranta- rajan yläpuolella.

Solvenssi I:

Toimintapääoma 396 miljoonaa euroa, 626 % minimistä.

Vakavaraisuuspääoma 409 miljoonaa euroa, vakavaraisuusaste 46,0 %.

Vakavaraisuusaseman ennakoiva valvonta (31.12.2011):

Laajennettu toimintapääoma perusvaatimustestissä 479 miljoonaa euroa, 342 % minimistä.

Laajennettu toimintapääoma jatkuvaan vaatimustestissä 197 miljoonaa euroa, 384 % minimistä.

3.4 Vastuuvelan kateomaisuus

Kalevan sijoitustoiminnassa on myös huolehdittava siitä, että vastuuvelan katteena olevat varat täyttävät jatkuvasti Vakuutusyhtiölain (18.7.2008/251) asettamat määräykset.

Kalevan vastuuvelan katteeseen hyväksyttävien varojen yhteismäärä oli 31.12.2011 tilanteessa 1 249 miljoonaa euroa eli 138 prosenttia vastuuvelasta. Omaisuuseriä, jotka leikkaantuvat katteesta riskikeskittymien vuoksi oli 64 miljoonaa euroa, ja kokonaan katekelpoisuuden ulkopuolelle jääneitä ETA:n

ja OECD:n ulkopuolisia sijoituksia oli 15 miljoonaa euroa.

3.5 Sijoituskannan allokaatio

Kalevan sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2011 oli -0,9 prosenttia käyvin arvoon laskettuna. Tuotto keskimääräiselle sitoutuneelle pääomalle oli -1,0 prosenttia. Korkosalkun allokaatiossa luottoriskillisten sijoitusten määrä ja osuus säilyi korkeana. Kalevan korkosalkun duraatio lyheni 2,2 vuodesta 1,9 vuoteen.

4. Vastapuoliriskit

Vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että vastapuoli ei pysty vastaamaan sitoumuksistaan. Vastapuoliriski voi liittyä velkakirjalainoihin, johdannaissopeuksiin sekä jälleenvakuuttamiseen.

Velkakirjalainoihin liittyvä vastapuoliriski eli luottoriski on merkittävä, kun yhtiö on lisännyt yrityslainojen osuutta korkosijoituksissaan. Kalevan korkosijoitusten riskiluokitus ilmenee oheisista kuvista. Luottoriskiä pyritään rajaamaan ja hallitsemaan yksityiskoh-

taisilla liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiiteillä.

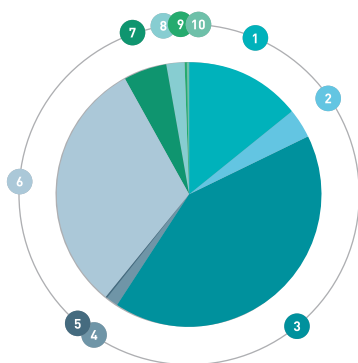
Johdannaisiin liittyviä vastapuoliriskejä rajoitetaan tekemällä transaktioita vain pörssiissä (tai muilla säännellyillä markkinapaikoilla) tai luottokelpoiksi arvioitujen vastapuolien kanssa (OTC -johdannaiset). Vastapuoliriskejä hallitaan vastapuolien kanssa tehtävillä johdannaiskaupankäynnin puitesopimuksilla (ISDA -sopimukset) ja niihin mahdollisesti liitettävillä vakuusjärjestelyillä (CSA -dokumenteilla). Johdannaiskaupankäynnin vastapuolipankeille on määritelty niiden luottoluokitukseen perustuvat vakuudettomat maksimilimitit.

Jälleenvakuutukseen liittyvä vastapuoliriski on Kalevassa vähäinen, sillä yhtiö käyttää vain rajoitetusti jälleenvakuutusta.

5. Operatiiviset riskit

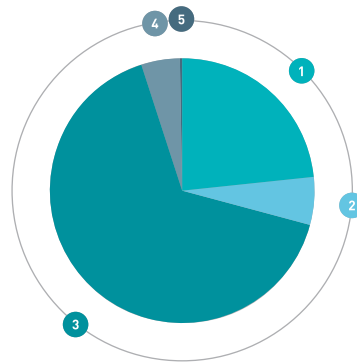
Operatiivinen riski on riski tappiosta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä, ihmisistä tai ulkoisista tapahtumista. Riskit jaetaan kah-

Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2011
1 292 Meur

1	Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	14,3%
2	Valtioiden joukkovelkakirjalainat	3,6%
3	Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	41,5%
4	Korkojohdannaiset	1,6%
5	Lainat	0,05%
6	Osakkeet	31%
7	Kiinteistöt	5,2%
8	Pääomasijoitukset	2,2%
9	Hyödykkeet	0,2%
10	Riskirahastot	0,3%

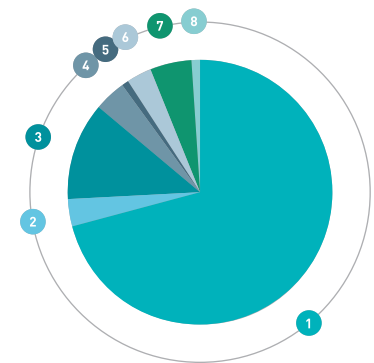
Korkosijoitusten allokaatio 31.12.2011
815,1 Meur

1	Rahamarkkinasijoitukset	23,4%
2	Valtioiden joukkovelkakirjalainat (Eurooppa)	5,9%
3	Yritysten joukkovelkakirjalainat, (Eurooppa)*	65,7%
4	Yritysten joukkovelkakirjalainat (USA)	4,9%
5	Lainat	0,1%

* Sisältää korkojohdannaiset

Osakesijoitusten allokaatio 31.12.2011
414,3 Meur

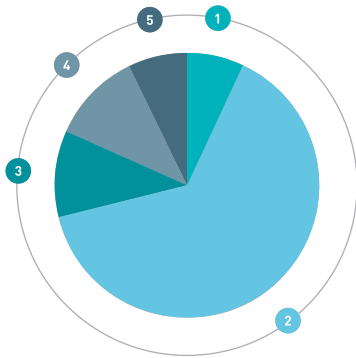

1	Suomi*	71,1%
2	Skandinavia	3,4%
3	Eurooppa	11,7%
4	Pohjois-Amerikka	4,1%
5	Japani	0,9%
6	Itä-Eurooppa	2,9%
7	Kaukoit	5,0%
8	Latinalainen Amerikka	1,0%

* Sisältää käyttömousuosakkeet

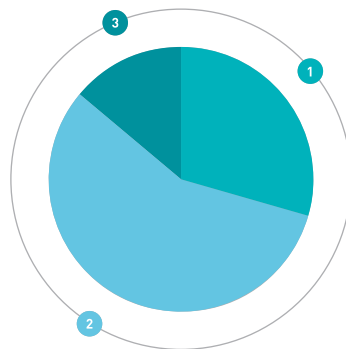

Korkosijoitusten jakauma luottoluokituksittain

1	AAA	7,2 %
2	AA+ - A-	64,1 %
3	BBB+ - BBB-	10,5 %
4	BB+ - B-	11 %
5	Luokittelemattomat	7,1 %

Korkosijoitusten sektori jakauma

1	Valtiot	29,7 %
2	Pankit	56,5 %
3	Yritykset	13,8 %

deksaan luokkaan: sisäiset väärinkäytökset, ulkoiset väärinkäytökset, henkilöstöhallinnan puutteet, puutteet toimintatavoissa suhteessa asiakkaisiin, tuotteisiin tai liiketoiminnan harjoittamiseen, fyysisen omaisuuden vahingoittuminen, toiminnan keskeytyminen ja järjestelmähäiriöt, puutteet toimintaprosesseissa sekä ulkoisen toimintaympäristön muutokset.

Operatiivinen riski toteutuu esim. kuluna, korvauksina, maineen menetyksenä, vääränä positio-, riski- ja tulostietona tai toiminnan keskeytyksenä. Operatiivisten riskien hallinta lisää koko yhtiön sisäisten prosessien hallinnan tehokkuutta ja tuottavuutta ja vähentää tuottojen vaihtelua. Operatiivisten riskien koordinoitu hallinta antaa johdolle kokonaisvaltaisen kuvan riskien hallinnasta, toteumista sekä riski-indikaattoreiden ja ulkoisen toimintaympäristön analyysien kautta riskiaseman muutoksista.

Kalevalla ja Mandatum Lifella on yhteinen operatiivisten riskien hallintaryhmä, jossa ovat edustettuina kaikkien keskeisten toimintojen edustajat. Ryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Sen tehtävänä on muun muassa koordinoita operatiivisten riskien hallintaa, seurata itsearviointilla tunnistettuja operatiivisia riskejä, käydä läpi toteutuneet operatiiviset ris-

kit sekä antaa ohjeita ja suosituksia. Operatiivisten riskien hallintaryhmä huolehtii myös jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien ylläpidosta.

Sisäinen tarkastus keskittyy toiminnassaan erityisesti operatiivisiin riskeihin ja niiden hallintaan tekemällä vuosittain yksityiskohtaisia analyysejä etukäteen sovitusta prosesseista tai niiden osista. Tarkastukset kohdistuvat myös Kalevan ulkoistamiin palveluihin. Tarkastusraporteissa, jotka käsitellään myös yhtiön hallituksessa, esitetään havaitut puutteet sekä tarpeelliseksi katsotut parannusehdotukset.

Kalevan jatkuvuussuunnitelma on laadittu yhdessä alan johtavan asiantuntijayrityksen kanssa. Suunnitelmaa testataan ja ylläpidetään säännöllisesti. Viimeisin päivitys on tehty vuoden 2011 loppupuolella. Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain koko vakuutusyhtiön riskijä käsittelevän riskienhallintasuunnitelman, jonka laajuus on ohjeistettu Finanssivalvonnan määräyksissä. Voimassaoleva riskienhallintasuunnitelma hyväksyttiin Kalevan hallituksessa maaliskuussa 2012.

Yhteenvedon voidaan todeta, että operatiiviset riskit ovat Kalevan toiminnassa merkittävästi vakuutusteknisiä ja markkinariskejä pienempiä.

6. Juridiset ja compliance-riskit

Juridinen ja compliance-riski on riski siitä, että yhtiö ei joiltakin osin noudattaisi voimassaolevaa lainsäädäntöä, viranomaismääräyksiä, vakuutusehtoja tai yhtiön antamia omia sisäisiä ohjeita. Vakuutusehtoihin ja muuhun asiakasmateriaaliin liittyvät puutteet ja virheet katsotaan osaksi operatiivisia riskejä.

Toimitusjohtaja yhdessä yhtiön päälakimiehen ja Mandatum Lifen lakiasiainyksikön kanssa valvoo, että Kalevassa noudatetaan edellä mainittuja määräyksiä ja ohjeita. Lakiasiainyksikkö seuraa lainsäädäntöä ja viranomaisten määräyksiä, ohjeita ja suosituksia. Päälakimies vastaa siitä, että yhtiön sisäisiin ohjeistuksiin tehdään viranomaispäätöksistä ja vastaavista aiheutuvat päivitykset.

7. Liiketoiminta- ja maineriskit

Maineriski on riski siitä, että asiakasinformaatioissa tai muussa julkisessa informaatioissa olevista virheistä, puutteista tai harhaanjohtavista tiedoista syntyisi tai voisi syntyä laajaa haittaa asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden luottamukselle yhtiötä kohtaan. Useimmat maineriskin toteutumiseen vaikuttavista yksittäisistä riskitekijöistä kuuluvat operatiivisiin riskeihin.

Liiketoimintariskillä tarkoitetaan Kalevan liiketoimintaympäristöön liittyviä riskejä, jotka voivat realisoituessaan vaarantaa tai estää yhtiön valitsemien strategian toteutumisen tai heikentää yhtiön kannattavuutta ja vakavaraisuutta. Liiketoimintariskien hallinnasta vastaa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja saa tietoa liiketoimintaympäristön sääntelyssä tapahtuvista tai odotettavissa olevista merkittävimmistä muutoksista hyvissä ajoin ennen niiden voimaantuloa pääasiassa Finanssialan Keskusliitosta sekä yhteistyöyhtiöiden avainhenkilöiltä. Yhtiö pyrkii luonnollisesti eri tavoin vaikuttamaan siihen, että sille haitallisia muutoksia toimintaympäristöön ei tule tai että ne jäävät vaikutuksiltaan mahdollisimman vähäisiksi.

KALEVAN HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja
Lauri Lyly
puheenjohtaja
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry

Varapuheenjohtaja
Antti Palola
puheenjohtaja
Palkansaajajärjestö
Pardia ry

Varsinaiset jäsenet

Matti Apunen
johtaja
Elinkeinoelämän
valtuuskunta EVA

Matti Bergendahl
toimitusjohtaja
Mehiläinen Oy

Jarmo Hietanen
Suomen Ekonomiliitto
SEFE ry

Johanna Ikäheimo
hallituksen puheenjohtaja
Lappset Group Oy

Pekka Kaipainen
johtaja
Ammattiliitto Pro ry

Heikki Kyöstilä
toimitusjohtaja
Planmeca Oy

Heikki Kääpä
toimitusjohtaja
Kääpä Oy

Tarja Lankila
johtaja
Ammattiliitto Pro ry

Teemu Lehtinen
toimitusjohtaja
Veronmaksajain
Keskusliitto ry

Olli Luukkainen
puheenjohtaja
Opetusalan
Ammattijärjestö OAJ ry

Jukka Mattila
talousjohtaja
Palvelualojen
ammattiliitto PAM ry

Merja Merasto
puheenjohtaja
Suomen
Sairaanhoitajaliitto ry

Risto Niemelä
markkinointijohtaja
SOK

Hannu Penttilä
toimitusjohtaja
Stockmann Oyj Abp

Maija Pihlajamäki
puheenjohtaja
Julkis- ja yksityisalojen
toimihenkilöliitto Jyty ry

Pertti Porokari
puheenjohtaja
Uusi Insinööriliitto UIL ry

Kari Sairo
taluspäällikkö
Metallityöväen Liitto ry

Erkki Solja
toimitusjohtaja
Kiilto Oy

Jorma Terentjeff
teollisuusneuvos,
hallituksen puheenjohtaja
Avanti Management Oy

Petri Vanhala
puheenjohtaja
Paperiliitto ry

Kaija Ward
kauppaneuvos
Eurokangas Oy

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvostolle on esitetty Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan vuoden 2011 toimintakertomus ja tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen sekä tilintarkastuskertomus. Hallintoneuvosto, jolla ei ole esitetyn johdosta huomautettavaa, jättää toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen yhtiökokoukselle sekä ehdottaa, että toimintakertomus ja tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen vahvistettaisiin ja että hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä 11. huhtikuuta 2012

Hallintoneuvoston puolesta

Lauri Lyly
Puheenjohtaja

Puheenjohtaja
Kari Stadigh, 56
konsernijohtaja
Sampo Oyj

Varapuheenjohtaja
Hannu Tarvonen, 59
varatoimitusjohtaja
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma

Paula Salonen, 59
johtaja
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy

Eero O. Kasanen, 59
professori

Risto Murto, 48
varatoimitusjohtaja
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma

TILINTARKASTAJAT

Varsinaiset
Heikki Ilkka, KHT
Kunto Pekkala, KHT

Varatilintarkastajat
Ernst & Young Oy, KHT-yhteisö (**Eva Bruun, KHT**)
Kristina Sandin, KHT

LUOTTAMUSMIEHET

Esko Ahonen (2017)
rakennusinsinööri
Alajärvi

Mikko Kautonen (2017)
piirtäjä
Lahti

Petteri Nokkala (2013)
konsernijohtaja
Muurame

Marja Suni (2017)
ekonomi
Lappeenranta

Eero Broman (2013)
toimitusjohtaja
Joensuu

Johanna Koivuniemi (2017)
terveydenhoitaja
Kauhajoki

Birgit Palm (2017)
luokanopettaja
Kuopio

Matti Tieksola (2013)
lehtori
Oulu

Sari Essayah (2013)
europarlamentaarikko
Paimio

Anne Kolehmainen (2017)
rehtori
Jyväskylä

Anne Panttila (2013)
edunvalvonta-asiamies
Vantaa

Satu Tietari (2017)
toiminnanjohtaja
Säkylä

Helena Haapio (2017)
varatuomari
Helsinki

Markku Koski (2013)
talousjohtaja
Seinäjoki

Maija Perho (2013)
ohjelmajohtaja
Turku

Tapani Tölli (2017)
kansanedustaja
Tyrvävä

Markku Honkasalo (2013)
pääsihteeri
Pori

Veijo Kuukka (2013)
koneyrittäjä
Mikkeli

Reijo Salmi (2017)
järjestöpäällikkö
Tampere

Harry Wallin (2017)
veturinkuljettaja
Seinäjoki

Mikael Jakobsson (2013)
kaupunginjohtaja
Pietarsaari

Tuula Laaksalo (2013)
aluepäällikkö
Vantaa

Eero Seppänen (2013)
erityisloukanopettaja
Sipoo

Heimo Ylitalo (2013)
lääkäri
Rauma

Minna Karhunen (2017)
kehitysjohtaja
Karkkila

Anne Liimola (2013)
puheenjohtaja
Tampere

Janne Seurujärvi (2017)
toimitusjohtaja
Inari

(Suluissa toimikauden
päättymisvuosi)

Jyrki Kasvi (2013)
tekniikan tohtori
Espoo

Lasse Lindholm (2017)
yhteyspäällikkö
Turku

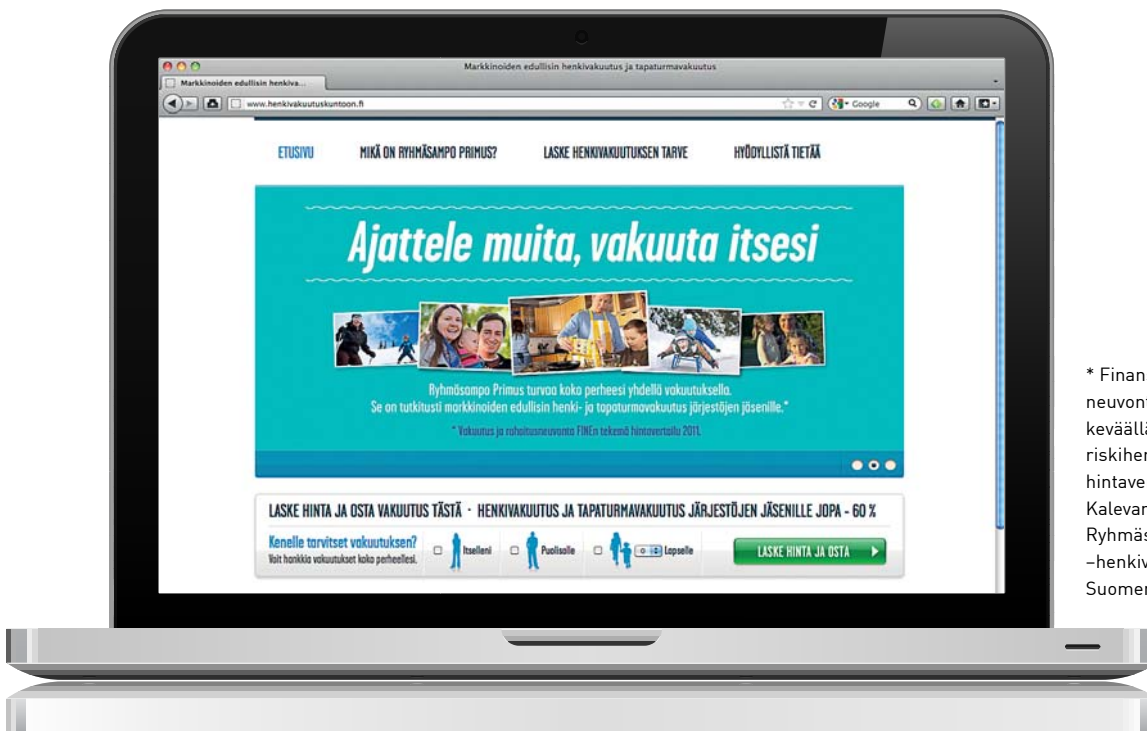
Pirjo Sirviö (2017)
tutkimuskoordinaattori
Oulu

KALEVAN TAKUUPÄÄOMAN OMISTAJAT

31.12.2011	Osuudet	%	Äänät*
Sampo Oyj	15 000	30	9
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	15 000	30	9
Osakevarma Oy	10 000	20	6
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	5 000	10	3
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy	5 000	10	3
Yhteensä	50 000	100	30

*ennen leikkauksia, 3 ääntä per 5 000 osuutta

Luottamusmiehillä, jotka yhtiökokouksessa edustavat noin 240 000:ta vakuutuksenottajaosakasta, on yhteensä 30 ääntä. Takuupääoman omistajilla on yhteensä 30 ääntä ennen vakuutusyhtiölain 5 luvun 9 pykälän mukaisia äänileikkauksia.

* Finanssialan neuvontakeskus FINEN keväällä 2011 tekemän riskihenkivakuutusten hintavertailun mukaan Kalevan myöntämä Ryhmäsampo Primus -henkivakuutus on Suomen edullisin.

Nettityhteyden omistavien kotitalouksien osuus Suomessa hipoo jo 90 prosenttia. Käyttäjien osuus väestöstä kasvaa erityisesti vanhemmissa ikäluokissa, nuorimpien eläessä jo netissä. Käyttäjämäärän kasvun myötä lisääntyvät odotukset meille palvelutarjoajille internetin mahdollisuuksista.

Viimevuotisen tutkimuksemme mukaan yhteistyöjärjestöjemme jäsenistä 53 prosenttia ostaisi henkivakuutuksen mieluiten netistä. Toimitusjohtajan katsauksen (s. 4) mukaan teimme läpilyönnin henki- ja tapaturmavakuutustemme nettimyynnissä yli tuplaamalla sen edellisvuoteen verrattuna. Välimatka nykyisestä nettimyynnin osuudesta 53 prosenttiin on vielä pitkä. Siinä riittää työn sarkaa, ja teemme sitä asiakkaitamme kuunnellen.

Tyytyväisiä korvausasiakkaita netissä

Jo nyt nettiasiakkaidemme kokemukset ovat positiiviset. Vahingon kokeneista asiakkaistamme noin 64 prosenttia on hakenut korvausta kumppanimme Ifin korvauspalvelusta internetin kautta. Noin 80 prosenttia korvausvaatimuksista käsiteltiin 24 tunnin kuluessa. Asteikolla 1-5, jossa 5 tarkoittaa

erittäin tyytyväistä, on korvausasiakkaistamme 72 prosenttia ollut Ifin korvauspalveluun erittäin tyytyväisiä. Siten Ifin lupaus ”Korvauspalvelua joka sujuu niin kuin pitääkin” on toiminut myös Kalevan Ifiltä ostamien korvauspalveluiden osalta erinomaisesti.

Harkittu vai harkitsematon riski?

Jokainen meistä arvioi, miten varautua riskeihin. Taloudellinen varautuminen esimerkiksi perheen toisen elättäjän kuolemaan pitäisi myös selvittää. Yksi tapa varautua on hankkia henkivakuutus ja jakaa siten riskinsä henkivakuutusyhtiön ja muiden vakuutettujen kanssa. Hiljattain tekemämme henkivakuutus kyselyn mukaan lähes kolmannes työikäisistä järjestöjäsenistä ei ollut varautunut tällaisiin riskeihin. Yli puolet vastanneista ei ollut edes harkinnut henkivakuutusta siksi että piti sitä turhana.

Henkivakuutusta turhana pitävien joukossa oli toki niitäkin, jotka ovat pohtineet selviämistään taloudellisesti toisen kuoltua. Kaikilla ei ole omaisuutta mitä realisoida eikä mahdollisuutta ottaa lisää lainaa yksin. Silti moni heistä ei ole vakavasti pohtinut, pystyisi-

kö kantamaan riskin itse. Erityisesti lapsiperheissä on jopa vastuutonta olla miettimättä riskiä ja sen toteutumisen seurauksia.

Helpotusta riskien hallintaan: Henkivakuutuskuntoon.fi

Me Kalevassa haluamme auttaa varautumisessa pahan päivän varalle. Tarjoamme järjestöjäsenille puolisoineen Suomen tutkitusti edullisinta henkivakuutusta*. Henkivakuutuskuntoon.fi -sivustolla on lisäksi tietoa riskeihin varautumisesta. Sivustollamme on henkivakuutuksen tarpeen ilmoittava las-kuri, mikä helpottaa arviomaan omaa riskinkantokykyä. Lisäksi sivustollamme on tietoa muun muassa testamentista sekä kuoleman varalta tehtävästä avioehdosta. Nykypäivän monimutkaisissa perhetilanteissa näiden asioiden merkitys korostuu. Henkivakuutuksen hankkiminen ja testamentin teko jäävät turhan usein ”pitäisi hoitaa” -listalle. Kuten henkivakuutus kyselyn tuloksetkin kertovat.

Minna Mikkanen

Markkinointijohtaja
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva

www.henkivakuutuskuntoon.fi

Kalevan hallituksen hyväksymät säästövakuutusten lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet 1.1.2003 alkaen

Yleistä

Tässä kerrotut periaatteet pyrkivät antamaan riittävän kuvan säästövakuutusten lisäetujen keskeisistä määräytymisperusteista. Tarkka matemaattinen laskentamalli sisältää lisäksi erilaisia koko kantaa koskevia vuosittaisia täsmäytyksiä sekä tuotekohtaisia laskentaparametrien eroja.

Kalevalla on oikeus muuttaa periaatteita ja järjestelmän yksityiskohtia milloin tahansa.

Nämä lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet eivät ole osa vakuutusoppimusta.

Säästövakuutusten lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet

Kalevan lisäetujärjestelmän tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti, ottaen kohtuullisessa määrin huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisäetujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta näiden vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa. Lisäedut eivät saa vaarantaa lain mukaan määräytyvien vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä tai lisäetujen tason jatkuvuutta.

Säästövakuutusten lisäedut muodostuvat kahdesta osasta, vuotuisesta asiakashyvityksestä ja vakuutuksen päätyttyä määräytyvästä ylimääräisestä lisäedusta.

Säästöhenkivakuutuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä vakuutuksia, joiden päätyttyä maksetaan säästösomma. Sellaisia Optimi-vakuutuksia, joiden

pääasiallinen tarkoitus on maksettujen maksujen perusteella ollut pelkän riskiturvan ylläpitäminen, ei pidetä säästövakuutuksina.

Asiakashyvitys

Kalevan hallitus päättää vuosittain asiakashyvityksen, joka lisätään vakuutuksen vakuutussäästöihin ja ilmoitetaan vakuutuksenottajalle vuosikirjeellä.

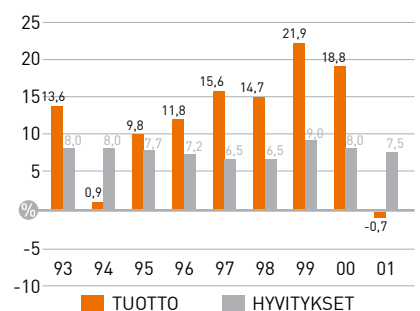
Kaleva voi lopettaa asiakashyvitysten antamisen tilapäisesti tai pysyvästi mutta ei peruuttaa jo annettuja asiakashyvityksiä.

Ylimääräinen lisäetu

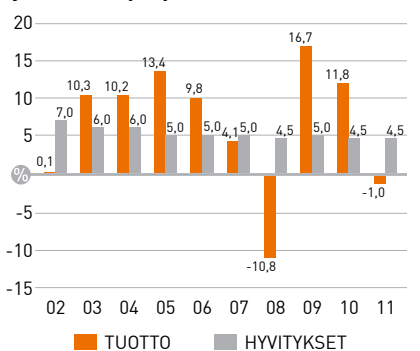
Vakuutussäästöjen kateomaisuuden ja säästövakuutusten vaatiman toimintapääoman lisäksi yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. Vakuutusyhtiölain mukaan kohtuullinen osa tästä ylijäämästä on palautettava säästövakuutusten ottajille. Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylimääräinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylimääräinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti. Ansaintaperiaate eliminoi mahdollisuuden spekuloida lisämaksuilla tai takaisinostoilla.

Ylimääräisen lisäedun suuruus riippuu yhtiön vakavaraisuuden lisäksi kunakin vuonna vakuutuksessa olleista varoista sekä laskuperustekorosta, asiakashyvityksistä ja yhtiön pääomien tuotoista. Hyvitys- ja tuottohistoriaa seurataan vuodesta 1993 alkaen, jonka jälkeen pääosa yhtiön ylimääräisestä varallisuudesta on syntynyt.

Kalevan kokonaispääoman tuotto ja annetut hyvitykset 1993 - 2001

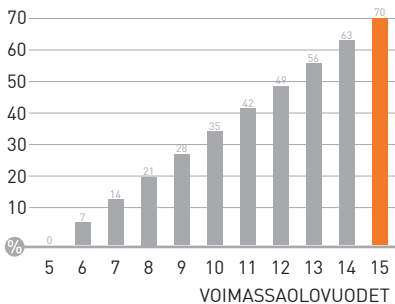
Kalevan kokonaispääoman tuotto* ja annetut hyvitykset 2002 - 2011

* Vuodesta 2005 alkaen sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Kullekin säästövakuutukselle lasketaan vuodesta 1993 tai myöhemmästä myöntämisvuodesta alkaen vakuutuksen laskennallista osuutta omaisuuteen. Laskennallinen osuus omaisuuteen kasvaa tai vähenee vuosittain yhtiön sijoituskannan (vuoteen 2004 asti kokonaispääoman) tuoton mukaisesti. Vuoden aikana maksetut vakuutusmaksut tai säästöjen osittaiset takaisinostot otetaan laskennassa huomioon.

Jaettava osuus ylimääräisestä omaisuudesta takaisinostossa

Kuvatulla tavalla saadusta laskennallisesta omaisuusosuudesta vähennetään vakuutuksen säästöt sekä vakuutukseen liittyvä toimintapääoman vähimmäismäärä. Näin saadusta erotuksesta lisäetuna annetaan 80 prosenttia vakuutuksen päätyttyä vakuutetun kuolemaan tai säästösunnan maksamiseen sovittuna aikana. Täydellisen

takaisinoston yhteydessä annettava määrä on 70 prosenttia, mikäli vakuutus on ollut voimassa vähintään 15 vuotta. Jokainen sen alittava vuosi pienentää lisäetua 7 prosenttiyksiköllä. Osittaisen takaisinoston yhteydessä ylimääräistä lisäetua ei makseta.

Ylimääräinen lisäetu voi laskuperusteen mukaan kasvaa tai alentua milloin tahansa. Ylimääräinen lisäetu tarkistetaan kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Ylimääräinen lisäetu määräytyy edun maksamispäivän perustein.

Kaleva voi milloin tahansa muuttaa ylimääräisen lisäedun antamisen perusteita.

Muuta

Viereisen sivun kuvista voidaan päätellä, että säästövakuutuksiin liittyvä

ylimääräinen omaisuus kasvoi esimerkiksi vuonna 2010, mutta pieneni osakemarkkinoiden epäsuotuisan kehityksen seurauksena vuosina 2001, 2008 ja 2011.

Viereinen kuva havainnollistaa takaisinostossa maksettavan lisäedun riippuvuutta vakuutuksen voimassaoloajasta. Kaikki tähän lisäetuuun oikeutetut vakuutukset ovat vuoden 2012 alkuun mennessä olleet voimassa vähintään 15 vuotta, koska Kaleva ei ole myynyt uusia säästövakuutuksia vuoden 1996 lopun rakennejärjestelyn jälkeen.

Vuonna 2011 ylimääräistä lisäetua korotettiin sijoitustoiminnan tulokkehityksen perusteella 17.3.2011 ja alennettiin 24.8.2011.

Lisäsijoitusten tekemistä olemassa oleviin vakuutuksiin alettiin rajoittaa vuonna 2004 yleisen korkotason alenemisen seurauksena.

Tavoitteiden toteutuminen

MEUR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Maksetut korvaukset ilman lisäetuja yksilöllisessä henkivakuutuksessa

Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	42,6	45,9	51,2	190,6	61,0	29,8	22,3	40,5	24,7
Takaisinostoon päätyneille vakuutuksille ¹⁾	54,8	37,9	21,8	34,2	32,2	55,2	20,0	14,4	27,0
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	5,2	16,9	4,7	5,7	7,1	4,5	3,5	3,8	3,4
Yhteensä	102,6	100,7	77,7	230,5	100,3	89,5	45,8	58,7	55,1

Ylimääräinen lisäetu

Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	15,0	17,1	18,8	92,6	35,6	28,6	13,0	33,6	20,3
Takaisinostoon päätyneille vakuutuksille	2,5	1,9	1,8	3,3	4,8	9,8	2,8	3,7	9,4
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	0,9	3,4	1,6	3,2	4,3	2,6	2,3	3,5	3,5
Yhteensä	18,4	22,4	22,2	99,1	44,7	41,1	18,1	40,8	33,2
Asiakashyvyys	13,3	13,6	5,3	3,7	3,4	0,0	3,0	0,0	0,0
Yhteensä	31,7	36,0	27,5	102,8	48,1	41,1	21,1	40,8	33,2

PROSENTTIA	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Ylimääräisen lisäedun maksettuja korvauksia korottava vaikutus keskimäärin

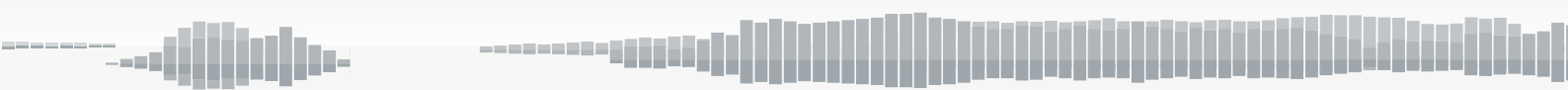
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	35,2	37,3	36,7	48,6	58,4	96,0	58,3	83,0	82,2
Takaisinostoon päätyneille vakuutuksille	4,6	5,0	8,3	9,6	14,9	17,8	14,0	25,7	34,8
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	17,3	20,1	34,0	56,1	60,6	57,8	65,7	92,1	102,9
Yhteensä	17,9	22,2	28,6	43,0	44,6	45,9	39,5	69,5	60,3
Asiakashyvyysprosentti	1,5	1,5	0,5	0,5	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0

¹⁾ Sisältää vakuutuksen päättävien takaisinostojen lisäksi myös osittaiset takaisinostot, joihin vakuutus ei pääty.

Kansikuviitus: Henri Mustonen / Soprano Oyj
Kuvitukset s. 1 ja s. 44: Henri Mustonen / Soprano Oyj
Kuva s. 41: iStockphoto
Paino: Hansaprint
Paperi: LumiSilk

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva,
rekisteröity kotipaikka ja osoite:
Helsinki, Bulevardi 56
Postiosoite: PL 347, 00101 HELSINKI
Puhelin: 010 515 225, faksi: 010 516 7501
Krnro 6.156, Y-tunnus 0200628-9
www.kalevavakuutus.fi

